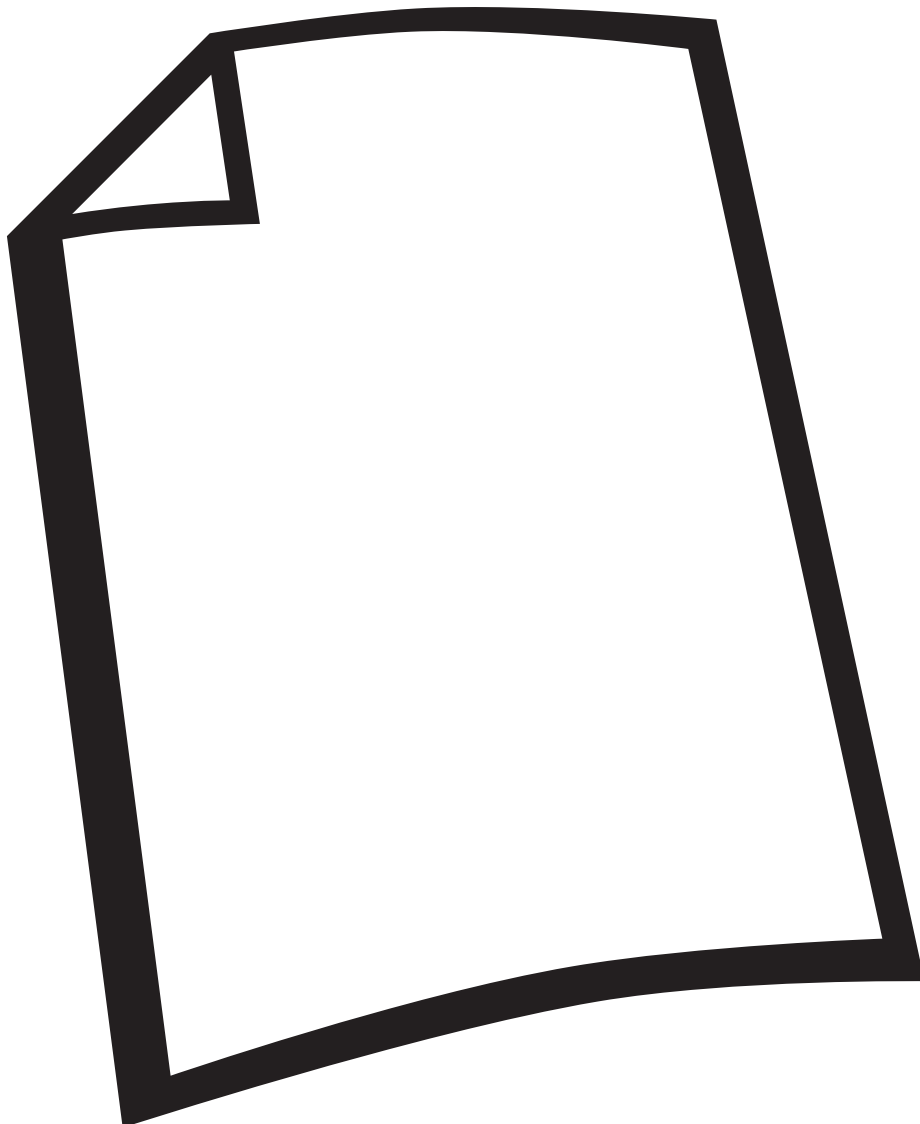

UVIC
GUIA DE
L'ESTUDIANT
2007-2008

FACULTAT D'EDUCACIÓ

MESTRE.
EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Primera edició: juliol de 2007

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Artyplan

ÍNDEX

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professorat i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització de l'Ensenyament	13
Pla d'Estudis	13
Ordenació temporal de l'ensenyament	13
Assignatures de 1r curs	15
Didàctica General	15
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	17
Llengua, Literatura i la seva Didàctica (Didàctica de la Llengua i la Literatura)	20
Educació Artística i la seva Didàctica (Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual)	23
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	28
Matemàtica i la seva Didàctica (Ampliació de Matemàtiques i la seva didàctica)	31
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	34
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	36
Assignatures de 2n curs	39
Ampliació de Llengua, Literatura i la seva Didàctica (Llengua, Literatura i la seva Didàctica II)	39
Pràctiques I	42
Organització del Centre Escolar	45
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	47
Ciències Naturals i la seva Didàctica	49
Aproximació al Fenomen Artístic	51
Assignatures de 3r curs	53
Pràctiques II	53
Sociologia de l'Educació	55
Didàctica de la Matemàtica a l'Educació Primària (Matemàtiques i la seva didàctica)	57
Ciències Socials i la seva Didàctica	60
Transversalitat i Currículum	62
Educació Física i la seva Didàctica	64
Idioma Estranger i la seva Didàctica (Anglès)	66
Idioma Estranger i la seva Didàctica (Francès)	68

PRESENTACIÓ

Benvolgut / benvolguda estudiant,

En aquesta “Guia de l’estudiant” hi trobaràs els programes de les assignatures troncal i obligatòries dels estudis de **Mestre Educació Primària** del curs 2007-2008, amb el nom del professorat que les imparteix, la metodologia emprada, el sistema d’avaluació i la bibliografia bàsica. També hi figuren algunes altres informacions d’interès, com ara l’estructura de la Facultat d’Educació, el calendari acadèmic i un resum del pla d’estudis. Per obtenir altres informacions, referides tant al teu centre com als altres i al conjunt de la Universitat, també pots consultar la web de la Universitat de Vic (www.uvic.cat).

En aquesta guia també hi trobaràs el títol de les assignatures que són Complementes de Formació de Mestre d’Educació Primària a la llicenciatura de Psicopedagogia. El programa d’aquestes assignatures, així com la relació i el programa de les assignatures optatives i de lliure elecció, figuren a la “Guia de les assignatures Optatives, de Lliure Elecció i Complementes de Formació” del curs 2007-2008, editada a part, ja que es tracta d’assignatures que s’ofereixen als estudiants de tota la Facultat d’Educació.

És important que en començar el curs facis una bona lectura dels programes de cadascuna de les assignatures que cursaràs, per tal de fer-te una idea de la seva durada, dels continguts, dels enfocaments i de les tasques que hauràs de dur a terme. Així mateix, i al llarg del curs, serà bo que la tinguis a mà i que la consultis per tenir una referència del desenvolupament de les matèries.

En nom de les persones que formem l’equip de deganat, del conjunt de professors i professores i dels professionals de serveis, aprofito per donar-te la benvinguda a la Facultat d’Educació de la Universitat de Vic i a la Diplomatura de Mestre d’Educació Primària i per desitjar-te un curs ben profitós, tot esperant que el contingut d’aquest llibret sigui realment això, una guia que t’orienti i t’acompanyi al llarg del curs.

Pere Pujolàs i Maset
Degà de la Facultat d’Educació

LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social

Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport
Departament de Filologia
Departament de Pedagogia
Departament de Psicologia

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de director o directora.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:

Pere Pujolàs i Maset, degà
Josep Casanovas i Prat, cap d'estudis
Jordi Martí i Feixas, coordinador dels estudis de Mestre
Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

El degà de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directors de Departament

Departaments, professorat i professionals de serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

<i>Directora:</i>	Montserrat Martín i Horcajo	m.martin@uvic.cat
	Carme Aymerich i Padilla	carme.aymerich@uvic.cat
	Xantal Borràs i Boix	xantal.borras@uvic.cat
	Joan Callarisa i Mas	joan.callarisa@uvic.cat
	Pau Casañas i Xuriach	pau.casanyas@uvic.cat
	Miquel Casadevall i Ginestet	miquel.casadevall@uvic.cat
	Josep Casanovas i Prat	josep.casanovas@vic.cat
	Lluís Casas i Casals	lluis.casas@uvic.cat
	Agustí Comella i Cayuela	agusti.comella@uvic.cat
	Josep Maria Costa i Camprubí	josepmaria.costa@uvic.cat
	Joan Culi i Ribas	joan.culi@uvic.cat
	Sònia Esteve i Frigola	sonia.esteve@uvic.cat
	M. Teresa Feu i Vidal	mteresa.feud@uvic.cat
	Elisenda Jaumira i Areñas	elisenda.jaumira@uvic.cat
	Albert Juncà i Pujol	albert.junca@uvic.cat
	Marta Marimon i Martí	marta.marimon@uvic.cat
	Francesc Marín i Serrano	francesc.marin@uvic.cat
	Jordi Martí i Feixas	jordi.marti@uvic.cat
	Anna Moreta i Rovira	anna.moreta@uvic.cat
	Jordi Ponce i García	jordi.ponce@uvic.cat
	Anna Puig i Ribera	annam.puig@uvic.cat
	Ramon Rial i Carbonell	ramon.rial@uvic.cat
	Sebastià Riera i Cusi	sebastia.riera@uvic.cat
	Agnès Riera i Ferran	agnes.riera@uvic.cat
	Marta Solà i Serrabona	marta.sola@uvic.cat
	Oriol Sallent i Bonaventura	oriol.sallent@uvic.cat
	Isabel Sellas i Ayats	isabel.sellas@uvic.cat
	Jacint Torrents i Buxó	jacint.torrents@uvic.cat
	Berta Vila i Saborit	berta.vila@uvic.cat
	M. Carme Vilà i Ormazábal	mcarme.vila@uvic.cat

Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport

<i>Director:</i>	Eduard Comerma i Torras	eduard.comerma@uvic.cat
	Joan Arumí i Prat	joan.arumi@uvic.cat
	Sebastià Bardolet i Mayola	sebastia.bardolet@uvic.cat
	Ernest Baiget i Vidal	ernest.baiget@uvic.cat
	Gemma Boluda i Viñuales	gemma.boluda@uvic.cat
	Mercè Carrera i Peruga	merce.carrera@uvic.cat
	Jordi Coma i Bau	jordi.coma@uvic.cat
	Núria Franc i Batlle	nuria.franc@uvic.cat
	David Hernández i Ligeró	d.hernandez@uvic.cat
	Dídac Herrero i Ballart	didac.herrero@uvic.cat
	José Luís López del Amo	jl.lopez@uvic.cat

Eva Marichalar i Freixa	eva.marichalar@uvic.cat
Xavier Peña i López	javier.pena@uvic.cat
Miquel Pérez i Mas	miquel.perez@uvic.cat
Mariano Pasarel·lo i Clerice	mariano.pasarello@uvic.cat
Gil Pla i Campàs	gil.pla@uvic.cat
Mireia Pont i Segura	mireia.pont@uvic.cat
Eduard Ramírez i Banzo	eduard.ramirez@uvic.cat
Montsita Rierola de Mas	montse.rierola@uvic.cat
Carles Romagosa i Cirera	carles.romagosa@uvic.cat
Dolors Rusiñol i Cirera	dolors.rusinyol@uvic.cat
Àngel Santamariña i Rubio	angel.santamarina@uvic.cat
Laia Solé i Coromina	
Lluís Solé i Sala	lluis.sole@uvic.cat
Gemma Torres i Cladera	gemma.torres@uvic.cat
Arnau Vernis i Llambias	arnau.vernis@uvic.cat

Departament de Filologia

Director:

Francesc Codina i Valls	francesc.codina@uvic.cat
Vanessa Amat i Castells	vanessa.amat@uvic.cat
M. Carme Bernal i Creus	mcarme.bernal@uvic.cat
Rosa Boixaderas i Sáez	rosa.boixaderas@uvic.cat
Mariona Casas i Deseuras	mariona.casas@uvic.cat
Francesc Codina i Valls	francesc.codina@uvic.cat
Llorenç Comajoan i Colomé	llorenc.comajoan@uvic.cat
Marta Corominas i Salom	marta.corominas@uvic.cat
Assumpta Fargas i Riera	assumpta.fargas@uvic.cat
Josep Fornols i Puigoriol	josep.fornols@uvic.cat
Josep Gallart i Bau	josep.gallart@uvic.cat
Rosa Maria Güell i Devesa	mia.guell@uvic.cat
Núria Medina i Casanovas	nuria.medina@uvic.cat
Teresa Puntí i Jubany	teresa.punti@uvic.cat
Carme Rubio i Larramona	carme.rubio@uvic.cat
Caterina Sugranyes i Ernest	caterina.sugranyes@uvic.cat
Jon Telford	jon.telford@uvic.cat
Josep Tió i Casacuberta	josep.tio@uvic.cat
Ricard Torrents i Bertrana	ricard.torrents@uvic.cat
Anna Vallbona i González	anna.vallbona@uvic.cat
M. Àngels Verdaguer i Pajeros	angels.verdaguer@uvic.cat

Departament de Pedagogia

Director:

Antoni Tort i Bardolet	antoni.tort@uvic.cat
Isabel Carrera i Blancafort	isabel.carrera@uvic.cat
Jaume Carbonell i Sebarroja	jcarbonell@praxis.cat
Isabel Carrillo i Flores	isabel.carrillo@uvic.cat
Maite Casas i Pardo	mteresa.casas@uvic.cat
Montse Castells i Clota	montserrat.castells@uvic.cat
Eulàlia Collel·ldemont i Pujadas	eulalia@uvic.cat
Jordi Collet i Sabe	jordi.collet@uvic.cat
Ester Fatsini i Matheu	esther.fatsini@uvic.cat

Josep Font i Roura	jfont@uvic.cat
Anna Girbau Ferrés	agirbau@uvic.cat
Anna Gómez i Mundó	anna.gomez@uvic.cat
Rosa Guitart i Aced	rosa.guitart@uvic.cat
Olga Pedragosa i Xuclà	olga.pedragosa@uvic.cat
Ramon Plandiura i Vilacís	ramon.plandiura@upf.edu
Maite Pujol i Mongay	maite.pujol@uvic.cat
Pere Pujolàs i Maset	pere.pujolas@uvic.cat
M. Rosa Roca i Tañà	mrosa.roca@uvic.cat
Ester Sarquella i Casellas	ester.sarquella@uvic.cat
Núria Simó i Gil	nuria.simo@uvic.cat
Ramon Sitjà i Domènech	ramon.sitja@uvic.cat
Jesús Soldevila i Pérez	jesus.soldevila@uvic.cat
Joan Soler i Mata	joan.soler@uvic.cat
Joan Vera i Saucedo	joan.vera@uvic.cat

Departament de Psicologia

Director:

Àngel Serra i Jubany	angel.serra@uvic.cat
Núria Batalla Planas	nuria.batalla@uvic.cat
Montse Benlloch i Burrull	montse.benlloch@uvic.cat
Teresa Buscart i Corominas	teresa.buscart@uvic.cat
Jaume Carbonés i López	jaume.carbones@uvic.cat
Manel Dionís Comas i Mongay	maneldionis.comas@uvic.cat
Sandra Espino Datsira	sandra.espino@uvic.cat
Julio César Figueroa	jc.figueroa@uvic.cat
Assumpció Guillén i Font	assumpta.guillen@uvic.cat
José Ramón Lago i Martínez	jramon.lago@uvic.cat
Josep Martí i Olivella	josep.marti@uvic.cat
Montse Moix i Puig	montserratt.moix@uvic.cat
Mila Naranjo i Llanos	mila.naranjo@uvic.cat
Pilar Prat i Viñolas	pilar.prat@uvic.cat
Núria Padrós i Tuneu	nuria.padros@uvic.cat
Anna Pujol i Costa	anna.pujol@uvic.cat
Sònia Reig i Orta	
Gemma Riera i Romero	gemma.riera@uvic.cat
Ramon Riera i Euras	ramon.riera@uvic.cat
Robert Ruiz i Bel	robert.ruiz@uvic.cat
Joan Sala i Baiget	joan.sala@uvic.cat
Manel Sánchez i Cano	manel.sanchez@uvic.cat
Jordi Verdaguer i Gorchs	jordi.verdagueri@uvic.cat

Secretaria:

Rosa M. Guix i Godayol	rosam.guix@uvic.cat
Dolors Muñoz i Vilaseca	dolors.munyo@uvic.cat
Ester Muñoz i Tamargo	esther.munoz@uvic.cat
Ester Portell i Pérez	ester.portell@uvic.cat
Dolors Ruiz i Zafra	dolors.ruiz@uvic.cat
Elisabet Vila i Sala	elisabet.vila@uvic.cat

CALENDARI ACADÈMIC

1r curs

Rebuda dels estudiants: 24 de setembre de 2007, a les 9'30h (grups de Matí) i a les 15'30h (grups de Tarda), a l'Aula Magna, campus de la Torre dels Frares. Els dies 24 i 25 de setembre, tant per als grups de matí com per als de tarda, es faran activitats d'acollida als nous estudiants.

Docència 1r quadrimestre: del 24 de setembre de 2007 al 18 de gener de 2008

Setmana d'estudi i tutories: del 21 al 25 de gener de 2008.

Proves d'avaluació: 1ª convocatòria: del 28 de gener al 8 de febrer de 2008

2ª convocatòria: del 25 de juny al 4 de juliol de 2008

Estada a una escola: del 11 al 22 de febrer de 2008

Docència 2n quadrimestre: del 25 de febrer al 30 de maig de 2008

Setmana d'estudi i tutories: del 2 al 6 de juny de 2008

Proves d'avaluació: 1ª convocatòria: del 9 al 20 de juny de 2008

2ª convocatòria: del 1 al 10 de setembre de 2008

2n i 3r curs

Docència 1r quadrimestre: del 17 de setembre al 5 de desembre de 2007
(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació:
del 24 de setembre al 5 de desembre de 2007)

Proves d'avaluació: 1ª convocatòria: del 10 al 21 de desembre de 2007

2ª convocatòria: del 25 de juny al 4 de juliol de 2008

Pràctiques I i II: del 8 de gener al 22 de febrer de 2008
(El dia 8 de gener de 2008 es destinarà a la sessió d'orientació de les Pràctiques. El dia 4 de febrer es farà la sessió de seguiment de les Pràctiques)

Docència 2n quadrimestre: del 3 de març al 30 de maig de 2008

Setmana d'estudi i tutories: del 2 al 6 de juny de 2008

Proves d'avaluació: 1ª convocatòria: del 9 al 20 de juny de 2008

2ª convocatòria: de l'1 al 10 de setembre de 2008

Dies festius:

12 d'octubre de 2007, divendres, el Pilar
13 d'octubre de 2007, dissabte, pont
1 de novembre de 2007, dijous, Tots Sants
2 i 3 de novembre de 2007, divendres i dissabte, Pont
6 de desembre de 2007, dijous, Dia de la Constitució
7 de desembre de 2007, divendres, pont
8 de desembre de 2007, dissabte, la Puríssima
23 d'abril de 2008, dimecres, Sant Jordi
1 de maig de 2008, dijous, Festa del Treball
2 i 3 de maig de 2008, divendres i dissabte, pont
12 de maig de 2008, dilluns, Segona Pasqua (festa local)
24 de juny de 2008, dimarts, Sant Joan
5 de juliol de 2008, dissabte, Festa major de Vic (festa local)
11 de setembre de 2008, dijous, Diada Nacional

Vacances:

Nadal: del 22 de desembre de 2007 al 7 de gener de 2008, ambdós inclosos
Setmana Santa: del 15 al 24 de març de 2008, ambdós inclosos

ORGANITZACIÓ DELS ENSENYAMENTS

Pla d'Estudis

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Primària, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives, a primer curs, i de 12 setmanes lectives a segon i tercer.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals i Obligatòries:	168 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS COMÚ

	Quadrimestre de docència				
	C.A.	Grup A (matí)	Grup C (matí)	Grup D (tarda)	Grup F (tarda)
Didàctica General	10,5	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament	9	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Llengua, Literatura i la seva Didàctica	12	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Educació Artística i la seva Didàctica	13,5	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n	1r i 2n
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	4,5	1r	2n	2n	2n
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	6	1r	2n	1r	1r
Matemàtiques i la seva Didàctica	4,5	2n	1r	1r	1r
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	6	2n	1r	2n	2n

SEGON CURS	Quadrimestre de docència	
	C.A.	Grup A (matí)
Pràctiques I	15	3r i 4t
Ampliació de Llengua, Literatura i la seva Didàctica	9	3r i 4t
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	8	3r i 4t
Ciències Naturals i la seva Didàctica	8	3r i 4t
Organització del Centre Escolar	4,5	3r
Aproximació al Fenomen Artístic	6	4rt

TERCER CURS	Quadrimestre de docència	
	C.A.	Grup A (matí)
Pràctiques II	15	5è i 6è
Didàctica de les Matemàtiques a l'Educació Primària	9	5è i 6è
Ciències Socials i la seva Didàctica	8	5è i 6è
Sociologia de l'Educació	6	5è
Educació Física i la seva Didàctica	4,5	5è
Transversalitat i Currículum	4,5	6è
Idioma Estranger i la seva Didàctica (LL. anglesa/Ll. francesa)	4,5	6è

Complements de Formació: Mestre d'Educació Primària a Psicopedagogia

Processos Psicològics Bàsics	6 crèdits
Psicologia Social	6 crèdits
Psicologia de la personalitat	6 crèdits
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Inv. Psicològica	6 crèdits

ASSIGNATURES DE PRIMER CURS

Didàctica General

PROFESSORAT: Esther FATSINI i MATHEU
Ramon SITJÀ i DOMÈNECH
Rosa GUITART i ACED

Anual. 10,5 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics:

- a) Identificar i analitzar els aspectes principals que configuren el treball docent.
- b) Viure i reflexionar sobre els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola a través de la realització de pràctiques.
- c) Conèixer, aplicar i analitzar estratègies, metodologies i recursos que permetin dur a la pràctica el treball docent.
- d) Establir relacions entre la realitat escolar i l'entorn cultural i social, entenent l'escola com un fenomen educatiu complex.

L'assignatura de Didàctica General inclou dins de la seva programació 15 de dies d'estada en una escola per tal de mantenir el contacte amb la realitat educativa des del primer curs de la carrera. L'estada es realitzarà a mig curs i l'estudiant assistirà a l'escola assignada en l'horari de 9 a 17h, sense classes a la Facultat.

CONTINGUTS:

1. Introducció

- 1.1. Què és la Didàctica?
- 1.2. Acció educativa

2. Les finalitats educatives

- 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
- 2.2. Finalitats de l'educació avui

3. L'escola

- 3.1. Característiques de l'escola. Context escolar.
- 3.2. Estructura de l'escola. Sistema Educatiu
- 3.3. Models d'escola

4. Currículum escolar i avaluació

- 4.1. El currículum com a procés de presa de decisions
- 4.2. Anàlisi dels components del currículum
- 4.3. Models d'ensenyament/aprenentatge i currículum. El constructivisme.
- 4.4. Recursos educatius i materials didàctics
- 4.5. Planificació didàctica. Seqüències didàctiques
- 4.6. Paper de l'avaluació a l'escola

5. Fer de mestre

- 5.1. L'actuació del mestre: experiència, pràctica i teoria docent, expectatives
- 5.2. L'equip de mestres
- 5.3. La presa de decisions davant el coneixement escolar
- 5.4. La tutoria

6. L'infant i el grup-classe

- 6.1. Atenció a la diversitat
- 6.2. Agrupament d'alumnes
- 6.3. El grup d'alumnes
- 6.4. L'ambient de classe :
  - 6.4.1. Relacions mestre/alumnat
  - 6.4.2. Relacions entre alumnat

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques: conferències, estades, visionat de films, exposició de materials, treball en grup, sortides, ús de tècniques de recollida d'informació, etc. Cal destacar també que des de Didàctica General es supervisaran les Pràctiques, realitzades durant dues setmanes en una escola, que generen espais de reflexió sobre els aspectes treballats a l'assignatura.

AVALUACIÓ:

- Dues proves escrites: una cada quadrimestre.
- Treballs individuals sobre aspectes relacionats amb l'assignatura.
- Informe de l'estada a l'escola.
- Treball en grup sobre la planificació d'una Unitat de Programació.

Es valorarà, també, la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascuna de les parts abans esmentades.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Aldamiz-Echevarria, M.; *et al.* *Com ens ho fem? Propostes per educar en la diversitat*. Barcelona: Graó, 2000.
- Antúnez, S.; *et al.* *Del projecte educatiu a la programació d'aula*, Barcelona: Graó, 1991.
- Bassedas, E.; Huguet, T.; Solé, I. *Aprendre i ensenyar a l'educació infantil*. Barcelona: Graó, 1996.
- Cela, J.; Palou, J. *Amb veu de mestre*, Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.
- Cela, J. *Amb lletra petita*. Eds. 62/Rosa Sensat, 1996.
- Coll, C.; *et al.* *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*, Madrid: Santillana, Col. Aula XXI, 1992.
- Coll, C.; *et al.* *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, 1993.
- Domènech, J., Arànega, S. *L'educació primària. Reptes, dilemes i propostes*. Barcelona: Graó, 2001.
- Escaño, J.; Gil de la Serna, M. *Como se aprende y como se enseña*. Barcelona: Horsori, 1992.
- Franch, J.; *et al.* *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*, Barcelona: Graó, 1996.
- Pujolàs, P. *Aprendre junts alumnes diferents. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial, 2003.
- Rué, J. *El treball cooperatiu. L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*, Barcelona: Barcanova, 1991.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana*, Barcelona: Octaedro, 1998.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*, Barcelona: Graó, 1995.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma*. Barcelona: Proa, 1996.
- Fullan, M. i Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Sevilla: Publicaciones M.C.E.P., 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*, Madrid: Morata, 1992.
- Novak, J. D.; Gowin D. B. *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Sáenz, O. (dir.) *Didáctica general: Un enfoque curricular*, Alcoi: Marfil, 1994.
- Torrents, *Aprendre a ensenyar a aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1988.

A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar

PROFESSORAT: Montse BENLLOCH i BURRULL
Montse MOIX i PUIG

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS GENERALS:

Vincular dos gran àmbits d'estudi de la psicologia: la psicologia de l'educació i la psicologia del desenvolupament.

Conèixer, des de diferents perspectives, com i quins són els canvis globals que es produeixen en el desenvolupament de l'ésser humà des que neix fins a l'etapa de l'adolescència i comprendre el procés d'ensenyament i aprenentatge i els factors psicosocials que hi intervenen.

Tenint en compte el context educatiu en què ens trobem, la relació entre aquests dos coneixements ha de permetre l'efectivitat del procés d'aprenentatge i la intervenció psicològica i educativa.

CONTINGUTS:

- 1.- La psicologia: concepte, aproximació històrica, tendències, àmbits d'estudi.
- 2.- Les teories sobre el desenvolupament
- 3.- Les teories psicològiques de l'aprenentatge
- 4.- El desenvolupament abans de néixer
- 5.- El nou-nat
- 6.- Desenvolupament psicològic en la primera infància (0-2 anys)
  - Creixement físic i desenvolupament psicomotor fins als 2 anys
  - Desenvolupament cognitiu durant els dos primers anys
  - Desenvolupament socioafectiu durant la primera infància
- 7.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació infantil (2-5 anys)
  - Desenvolupament físic i psicomotor
  - Desenvolupament intel·lectual i processos cognitius
  - Desenvolupament del llenguatge
  - Desenvolupament emocional i afectiu
  - Conducta social i desenvolupament de normes i valors
  - Desenvolupament de la personalitat
- 8.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació primària (6-12 anys)
  - Processos cognitius i desenvolupament intel·lectual
  - Coneixement social i desenvolupament de normes i valors
  - Desenvolupament psicosexual
  - Desenvolupament de la personalitat
- 9.- Determinants de l'aprenentatge
  - Capacitat intel·lectual
  - Motivació
  - Mètodes d'ensenyar a pensar
  - Personalitat
  - Interacció professor/a-estudiant
  - Estructura i processos de l'aula
  - Habilitats socials
- 10.- La família com a context de desenvolupament dels fills
  - Fites i estratègies de socialització entre pares i fills
  - Les relacions entre germans

- L'estimulació afectiva i cognitiva
  - Família i escola: pares i professors
- 11.- Mètodes d'investigació en Psicologia

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal i l'aplicació pràctica de coneixements.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura estarà formada per:

Assistència i participació a les classes

Diferents proves escrites sobre el contingut del temari, en diferents formats (exàmens, ressenyes i/o assaig).

Treball pràctic, individual i/o en petit grup.

Per aprovar l'assignatura cal aprovar tots els treballs i exàmens.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Castellví i Masjuan *Psicologia del desenvolupament*. Barcelona: Pòrtic, 1999.
- Coll i altres (coord.). *Desarrollo psicológico y educación I i II*. Madrid: Alianza Editorial, 2001.
- Mayer, Richard. *Psicología de la educación*. Vol II. Madrid: Prentice Hall, 2004.
- Morrison, George. *Educación Infantil*. Madrid: Prentice Hall, 2004.
- Nye, R.D. *Las tres psicologías. Perspectivas de Freud, Skinner y Rogers*. Madrid: Thomson, 2002.
- Kenneth, T.; Eller, Ben. *Psicología educativa para la enseñanza edicaz*. Madrid: Thomson, 2000.
- Osterreith, P. *Psicología infantil*. Madrid: Morata, 1991.
- Pintrick, Paul; Schunk, Dale. *Motivación y aprendizaje*. Madrid: Prentice Hall, 2004.
- Reeve, Johnmarshall. *Motivación y emoción*. Madrid: McGraw Hill, 1994.
- Sadurní, M; Rostán, C.; Serrat, E. *El desarrollo de los niños, paso a paso*. Barcelona: UOC, 2002.
- Sandtrock, J.W. *Infancia*. Madrid: McGraw-Hill, 2003.
- Shaffer, D.R. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Thomson, 2000.
- Smith, Ed. i altres. *Introducción a la Psicología*. Madrid: Thomson, 2003.
- Wade, Carole i Tavis, Carol. *Psicología*. Madrid: Prentice Hall, 2003.
- Woolfolk, Anita. *Psicología educativa*. Madrid: Pearson Prentice Hall.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Bornas, X. *Desarrollo de la autonomía personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.
- Lipman, M. *Filosofía a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Novak, J. *Conocimiento y aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Pozo, Ignacio: *Aprendices y maestros*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Rogers, C.R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós, 1986.
- Rogers, C.R. *El proceso de convertirse en persona*. Barcelona: Paidós, 1972.
- Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981.
- Beltran, Jesús i altres: *Procesos, estrategia y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.
- Bettelheim, B. *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica, 1988.
- Garber, S.; Garber, M. i Spizmen, R.: *Portarse bien*. Barcelona: Medici, 1989.
- Harris, P.L.: *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Michelson, L. i altres: *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Levine, Mel. *Mentes diferentes, aprendizajes diferentes*. Barcelona: Paidós, 2003.
- Pierce, J.M.: *Aprendizaje y cognición*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puente, Aníbal: *Cognición y aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 1998.

- Rodrigo, M.J. i Palacios, J.: *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume.
- Tonucci, Francesco *Quan els infants diuen prou*. Barcelona: Graó, 2004.
- Trianes, M. V.: *Estrés en la infancia*. Madrid. Narcea, 1999.
- Zabala, A. *La pràctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.

Llengua, literatura i la seva didàctica

Didàctica de la llengua i de la literatura

PROFESSORAT: Josep GALLART i BAU
Teresa PUNTÍ I JUBANY
M. Àngels VERDAGUER I PAJEROLS

Anual. 12 crèdits

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són, d'una banda, dotar els estudiants dels elements teòrics mínims que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat de les habilitats lingüístiques i del sistema de la llengua i, d'una altra banda, proporcionar-los criteris i estratègies adequats per al seu ensenyament-aprenentatge a l'escola.

CONTINGUTS:

Escola i aprenentatges lingüístics

1. Societat, llengua i escola. La necessitat social dels aprenentatges lingüístics.
2. La variació lingüística: varietats associades als usos (registres) i als usuaris (dialectes). El paper de l'escola en relació a l'adquisició de les llengües i de la varietat comuna o estàndard. La norma lingüística. Anàlisi d'errors en L1.
3. Multilingüisme i situacions de llengües en contacte. Bases pìscolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i acadèmic de la L1 i de la L2. El contrast català-castellà. La interferència. Anàlisi d'errors en L2.
4. L'ensenyament del català i en català: visió històrica. L'educació bilingüe i la immersió lingüística.

L'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua

1. La programació general de l'àrea de llengua (català, castellà i llengües estrangeres) segons l'ordenació curricular.
2. Els eixos del treball de llengua: ús i comunicació; treball sistemàtic. Les habilitats lingüístiques en el bloc d'ús i comunicació. La gramàtica, el lèxic, la fonètica i l'ortografia en el bloc del treball sistemàtic.
3. Tècniques i recursos per al treball de llengua a l'escola. Anàlisi i tipologia de les activitats didàctiques. Seqüències didàctiques, projectes i tallers. Recursos per a l'ensenyament de la llengua i la literatura: els llibres de text i altres materials didàctics, les revistes especialitzades, etc.
4. El text en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua. El text com a unitat de comunicació. Les propietats del text: adequació, cohesió i coherència. La diversitat textual: tipologies textuales. Característiques de l'ús oral i l'ús escrit de la llengua.

Les habilitats lingüístiques

1. Les habilitats perceptives: la comprensió oral i la comprensió lectora: programació, metodologia i recursos. El procés lector i les habilitats implicades en la lectura. El text literari.
2. Les habilitats productives: l'expressió oral i la composició escrita: programació, metodologia i recursos. El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.
3. La integració del treball sistemàtic (gramàtica, lèxic, fonètica i ortografia) en el treball de lectura i de l'escriptura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà en dues proves parcials, en un treball d'investigació i en activitats pràctiques que es realitzaran al llarg del curs. Aquestes quatre notes parcials faran mitjana sols en el cas

que cadascuna d'elles sigui igual o superior a aprovat (5), i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

Notes parcials	Percentatges en la nota global
Pràctiques de curs	25%
Treball d'investigació	25%
Prova parcial I	25%
Prova parcial II	25%

1. La nota de pràctiques de curs s'obtindrà a partir del conjunt d'activitats individuals i de grup que es faran al llarg dels dos quadrimestres, a dins i a fora de l'horari de classe.
2. Els exàmens i treballs amb deficiències lingüístiques i formals no seran avaluats de contingut, i per tant seran considerats com a no presentats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1993.
Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.
Castellà, J.M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.
Colomer, T; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
Cuenca, M.J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.
Disseny curricular. Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.
Payrató, L. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1996.
Solé, I. *Estratègies de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.
Tusón, J. *L'escritura*. Barcelona: Empúries, 1996.
Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.
Vila, I. (coord.). *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Eduoc/Proa, 1998.

Revistes

- Articles de Didàctica de la llengua i la literatura*
Cavall Fort
Escola Catalana
Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3 i 4, 1997.
Boix, E.; Vila, F. X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*. Barcelona: Laia, 1976.
Payrató, L. *La interferència lingüística. Comentari i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985.
Bassols, M.; Torrent, A. *Models textuais*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
Camps, A. *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona: Barcanova, 1994.
Cassany, D. *Construir l'escritura*. Barcelona: Empúries, 2000.
Cassany, D. *La cuina de l'escritura*. Barcelona: Empúries, 1993.
Cassany, D. *Reparar l'escritura*. Barcelona: Graó, 1993.
Díaz, E. i altres. *Llegir, comprendre i aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
López del Castillo, Ll. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
Badia, D.; Vilà, M. *Focs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1996.

Revistes

- Guix*
In-fàn-ci-a

Webgrafia

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. <http://cultura.gencat.net/>

Institut d'Estudis Catalans. <http://www.iecat.net/default.htm>

TERMCAT. Centre de Terminologia. <http://www.termcat.net/>

ConSORCI per la normalització lingüística. <http://www.cpln.org/index.htm>

Real Academia Española. <http://www.rae.es>.

Educació Artística i la seva Didàctica

Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual

PROFESSORAT: Mercè CARRERA i PERUGA
Miquel PÉREZ i MAS
Montsita RIEROLA i DE MAS
Lluís SOLÉ i SALA
Arnau VERNIS i LLAMBIAS

Anual. 13,5 crèdits

OBJECTIUS:

Donar a conèixer els codis lingüístics, els procediments tècnics bàsics i algunes estratègies didàctiques que permetin als futurs mestres de dur a terme una educació a l'aula incorporant al procés d'ensenyament-aprenentatge les expressions musical, plàstica i audiovisual, des d'un punt de vista cultural, analític i pràctic.

CONTINGUTS:

Bloc I - MÚSICA:

Temes teòrics:

1. La música i l'educació. La música i l'infant.
2. Límits i definició de música. Marc i acotament sociocultural del fenomen musical.
3. El so i la percepció. Qualitats del so. Física i projecció psicopedagògica.
4. Elements constitutius de la música.
  - 4.1. La melodia
  - 4.2. El metre i el ritme
  - 4.3. Harmonia i contrapunt.
5. El codi i els signes. Llenguatge musical. Valor educatiu.
  - 5.1. Elements de codificació de l'altura.
  - 5.2. Elements de codificació de les durades.
  - 5.3. Altres aspectes formals.
  - 5.4. El cant com a eina pedagògica.
6. Les eines: Els instruments musicals.
  - 6.1. La veu humana
  - 6.2. Les 5 famílies
  - 6.3. La praxi instrumental a l'aula.
7. El repertori.
  - 7.1. Les diferències continentals de la música.
  - 7.2. Les èpoques esteticohistòriques d'occident.
  - 7.3. L'audició.
  - 7.4. Música per a nens?
8. Els grans corrents pedagògics.
9. Nocions de musicoteràpia.

Sessions pràctiques:

1. La respiració.
2. Primer contacte amb el cant coral.
3. El ritme, experimentació i creació rítmica.
4. Cantem (nadales)

5. El llenguatge musical. Comencem a solfejar.
6. Cantem llegint.
7. Cantem lliurement. Alguns cànons.
8. Concert-conferència sobre els instruments musicals.
9. Taller d'instruments Orff 1
10. Taller d'instruments Orff 2
11. Cantem lliurement.
10. Taller de construcció d'instruments.
11. Cançons d'arreu del món
12. Cançons d'abans.

Bloc 2 - PLÀSTICA:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:
  - 1.1 Elements bàsics: l'espai i el pla.
  - 1.2 L'espai com un tot i el pla com un límit de l'espai.
  - 1.3 Límits d'espai.
  - 1.4 Plans horitzontal, inclinat i vertical.
2. El punt:
  - 2.1 El punt com a element gràfic mínim.
  - 2.2 El punt en l'espai.
  - 2.3 El punt sobre el pla.
  - 2.4 Capacitat expressiva del punt.
  - 2.5 Experimentació del punt sobre diferents suports, amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.
3. La línia:
  - 3.1 Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
  - 3.2 La línia en l'espai.
  - 3.3 La línia sobre el pla.
  - 3.4 Capacitat expressiva de la línia: en ella mateixa o en funció del que representa.
  - 3.5 Divisió dels límits de l'espai.
  - 3.6 Línies tancades.
  - 3.7 Lectura de formes (contorn, entorn).
4. El color:
  - 4.1 Descomposició de la llum: prisma òptic.
  - 4.2 Color matèria (pigmentació).
  - 4.3 Colors primaris.
  - 4.4 Gammes cromàtiques.
  - 4.5 Comportament dels colors.
  - 4.6 Exercicis de gradació del color (valors).
  - 4.7 Colors càlids i colors freds.
  - 4.8 Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.
5. Composició:
  - 5.1 Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
  - 5.2 Simetries o asimetries.
  - 5.3 Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
  - 5.4 Composició de línies que divideixen el límit de l'espai.
  - 5.5 Composició de formes tancades
6. La matèria:
  - 6.1 Possibilitats expressives de la matèria.
  - 6.2 Textures.

- 6.3 Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
- 6.4 Composició de textures.
- 7. El volum:
  - 7.1 Volums en l'espai.
  - 7.2 Incidència de la llum.
  - 7.3 El buit com a volum interior.
- 8. Proporcions:
  - 8.1 Dimensió.
  - 8.2 Relació en les dimensions.
  - 8.3 Mòdul.
  - 8.4 Modulació de l'espai, modulació del pla.
  - 8.5 La figura humana.
- 9. Perspectiva:
  - 9.1 Concepte de distància en profunditat.
  - 9.2 Exercicis de perspectiva per proporció, situació a diferents plans.
  - 9.3 Exercicis de perspectiva en base a les línies de fuga.
  - 9.4 Exercicis de perspectiva per mitjà del color (sensació de profunditat).

Bloc 3-AUDIOVISUALS

- 1. Introducció:
  - 1.1 La imatge i la representació de la realitat
  - 1.2 La imatge preindustrial i industrial.
  - 1.3 Electrònica i cibernètica: la desmaterialització de la imatge.
- 2. Tecnologies dels mitjans audiovisuals:
  - 2.1 Fotografia: de imatge fotoquímica a digital.
  - 2.2 La representació del moviment: el cinema.
  - 2.3 La instantaneïtat teledifusiva.
  - 2.4 L'enregistrament electrònic: el vídeo.
- 3. Els llenguatges de l'audiovisual:
  - 3.1 Llenguatge cinematogràfic i relat audiovisual.
  - 3.2 El "dialecte" televisiu.
- 4. Lectures de la imatge:
  - 4.1 Anàlisi de la imatge fixa i seqüencial.
  - 4.2 Propostes metodològiques per a l'anàlisi del film.
  - 4.3 Publicitat: la imatge retòrica.
- 5. Explotació i didàctica dels recursos audiovisuals:
  - 5.1 El potencial educatiu i expressiu de la imatge fixa.
  - 5.2 Didàctica de la imatge en moviment.
  - 5.3 El guió: l'escriptura audiovisual.
  - 5.4 El vídeo a l'escola: eina d'aprenentatge i socialització.

AVALUACIÓ:

Contínua a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració de la competència en els coneixements específics de cada bloc. La nota final es basarà en la mitjana de les notes obtingudes en cadascun dels tres blocs aprovats.

L'avaluació del Bloc 1 es farà en base a un treball en grup sobre aspectes d'aplicació de la música com a eina didàctica. (70-80%) i una prova escrita sobre aspecte vivencials (especialment de les classes pràctiques) i conceptes generals. (20-30%).

El Bloc 2 s'avaluarà a partir de la presentació de les propostes i dels exercicis gràfics corresponents. El Bloc 3, s'avaluarà percentualment a partir dels treballs i exercicis proposats a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Bloc 1. Música:

Bibliografia bàsica:

- Aguirre, P. et al. (varis autors). La música en la escuela, la audición. Barcelona: Graó, 2003.
Alsina, P. El área de educación musical. 110 Barcelona: Graó, 1997
Blacking, J. Fins a quin punt l'home és music? Vic: Eumo Editorial, 1994.
De Candé, R. Diccionari de la música. Barcelona: Ed 62, 1967.
Maideu, J. Assaig, cançons i exercicis. Vic: Eumo Editorial, 1998.
Pascual Mejía, P. Didactica de la música. Madrid: Pearson Educación, 2006.

Bibliografia complementària:

- Benenson, R.O. Manual de Musicoterapia. Barcelona. Paidós, 1992
Busqué, M., Virolet Sant Pere i Virolet Sant Pau. Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981
Busque, M. Ximic. Berga. Amalgama, 1996
Michels, U. Atlas de música I. Madrid: Alianza Editorial, 1982
Michels, U. Atlas de música II. Madrid: Alianza Editorial, 1994
Stravinsky I. Poética Musical. Madrid: Taurus, 1977.
Willems, E. El valor humano de la educación musical. Barcelona-Buenos Aires: Paidós, 1981.

Bloc 2. Plàstica:

Bibliografia bàsica:

- Argan, G.C., *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.
Dondis, D.A., *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Fabris, G., *Color (proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.
Maltese, C., *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
Munari, B., *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Panofsky, E., *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
Pedrola, A., *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
Rudolf, A., *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
Arheim, R., *El pensamiento visual*. Madrid: Alianza Editorial
Baladan M.; Juanola, R., *L'educació visual a l'escola*. Barcelona: Ed 62, 1984.

Bibliografia complementària:

- Cirlot, Juan Eduardo *El espíritu Abstracto*, Barcelona: Labor.
Gardner, H. *Arte mente y cerebro*, Barcelona: Paidós
Gombrich, Huchberg, Blas *Arte percepción y realidad*, Barcelona: Paidós
Coll, Cèsar *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*. Generalitat Catalunya, Departament d'Ensenyament. Barcelona, 1986.
Hargreaves. D.J. *Infancia y educación artística*, Madrid: Morata
Blanch, Xavier *Cinc centims sobre la reforma educativa*. Barcelona: Proa.
Soler Fierrez, Eduardo *El despertar de los sentidos*. Madrid: Escuela Española, 1986.
Vigotsky. L.S. *La imaginación y el arte en la infancia*. Madrid: Akal.

Bloc 3: Audiovisual

Bibliografia bàsica:

- Aparici, R.; Garcia, A.; Valdivia, M. *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.
Ardid, M. i altres. *La competència bàsica en Tecnologies de la Informació i de la Comunicació*.
[http://www.xtec.es/escola/tec_inf/tic\[2002\]](http://www.xtec.es/escola/tec_inf/tic[2002]).
Bartolomé, A. *Nuevas tecnologías en el aula. Guía de supervivencia*. Barcelona: Editorial Graó, 1999.

- Cabero, J.; Salinas, J.; Duarte, A.M.; Domingo, J. *Las nuevas tecnologías aplicadas a la educación*. Madrid: Síntesis Educación, 2000.
- De Pablos, J.; Jiménez, J. *Nuevas tecnologías. Comunicación Audiovisual y Educación*. Barcelona: Cedecs, 1998.
- Ferrés, J. *Televisión y educación*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Ferrés, J. (coord.) *Com veure la TV? I, II i III*. Barcelona: Generalitat de Catalunya-Concell de l'Audiovisual de Catalunya, 1998.
- Ferrés, J. *Educar en la cultura del espectàculo*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Maquinay, A. i altres. La competència bàsica en educació audiovisual. <http://www.xtec.es/audiovisuals/competencies/index.html> [2002].
- Romaguera, J. i altres. *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Bibliografia complementària:*
- Aparici, R.; Matilla, A. *Lectura de imàgenes*. Madrid: Ediciones de la Torre, 1989.
- Ferrés, J.; Bartolomé, A.R. *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
- Fontcuberta, J. *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Gubern, R. *Del bisonte a la realidad virtual*. Barcelona: Anagrama, 1998.
- Martínez Abadía, J. *Introducción a la tecnología audiovisual*. Televisión, vídeo, ràdio. Barcelona: Paidós, 1992.
- Pérez, M. *Diccionario dels mitjans audiovisuals*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Soler, L. *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.

Noves Tecnologies aplicades a l'educació

PROFESSORAT: Joan CALLARISA i MAS
Sònia ESTEVE i FRIGOLA
Marta MARIMON i MARTÍ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació en la societat actual i especialment en l'àmbit educatiu.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, full de càlcul, presentacions multimèdia).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la tecnologia de la informació i de la comunicació a l'escola i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Potenciar la capacitat dels estudiants d'integrar curricularment la tecnologia de la informació i de la comunicació a partir de la seva consideració com a eix transversal.
6. Dissenyar activitats d'aprenentatge en les quals s'utilitzin les noves tecnologies.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. Les Tecnologies de la Informació i de la Comunicació a la societat:
  - 1.1 Impacte de les TIC a la societat actual.
  - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
  - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
    - 1.3.1 El processador de textos.
    - 1.3.2 El full de càlcul.
    - 1.3.3 Les presentacions multimèdia.
    - 1.3.4 La telemàtica.
2. La Tecnologia de la Informació a l'educació:
  - 2.1 Propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la TI a l'escola.
    - 2.1.1 Marc normatiu i repercussions curriculars.
    - 2.1.2 Projectes desenvolupats.
  - 2.2 La TI al centre: àmbits d'utilització.
    - 2.2.1 Com a recurs administratiu.
    - 2.2.2 Dins del procés d'ensenyament i aprenentatge:
      - a) Com a objecte d'estudi.
      - b) Com a recurs per a l'aprenentatge:
      - c) Repercussions en els projectes de centre.
  - 2.3 La TI a l'aula:
    - 2.3.1 Característiques principals dels entorns d'aprenentatge amb ordinador.
    - 2.3.2 Possibilitats educatives dels programes informàtics a les diferents àrees curriculars.
    - 2.3.3 L'ordinador al servei de l'educació especial.
    - 2.3.4 Creació d'un entorn d'aprenentatge amb ordinador.
  - 2.4 La formació del professorat en la TI: formació inicial i permanent.

METODOLOGIA:

El professorat introduirà cada bloc de contingut de l'assignatura. Posteriorment, es treballarà individualment o en parelles a partir d'un dossier d'apunts i es realitzaran una sèrie d'exercicis. Els dubtes que sorgeixin s'aniran resolent en petit grup. Paral·lelament es realitzaran diferents activitats grupals que fomentin l'aprenentatge col·laboratiu. Es farà un seguiment d'aquesta activitat grupal, amb la finalitat de valorar tot el procés educatiu. El treball a l'aula es basarà sobretot en l'activitat de l'alumnat. El paper del professorat serà bàsicament d'orientació i de suport a aquesta activitat.

AVALUACIÓ:

Per avaluar l'assignatura serà obligatòria l'assistència a classe i la participació de l'estudiant en les diferents activitats proposades. Es valorarà el treball continuat de l'estudiant al llarg de tot el quadrimestre. La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels aspectes següents:

a) Treball individual:

- activitats fetes a classe sobre eines informàtiques (20%) : internet (5%), Word (5%), Excel (5%), Clic (5%)
- participació en un debat virtual sobre el paper de les TIC a la societat (5%)
- reflexions a partir de lectures recomanades (5%)

b) Treball en grup:

- paquet d'activitats amb el programa Clic (25%)
- treball final de cerca d'informació a Internet sobre un tema relacionat amb les Noves Tecnologies aplicades a l'Educació, en el qual s'hauran de posar en pràctica les eines informàtiques treballades des de l'assignatura (40%)
- exposició del treball final amb Power Point (5%)

Per aprovar amb èxit l'assignatura caldrà haver aprovat cadascuna de les següents parts: el treball individual, el paquet d'activitats amb el programa Clic i el treball final (amb exposició en Power Point inclosa).

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Bartolomé, A.R.; Cabanellas, I.; Contín, A.; Grané, M.; Sanmartí, N. Las tecnologías de la información y la comunicación en la escuela. Barcelona: Graó, 2002.
- Cabero, J. (coord.) Nuevas tecnologías aplicadas a la educación. Madrid: McGraw-Hill, 2006.
- Castells, M. *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 1, 2, 3. Madrid: Alianza, 1997.
- COMPETIC. Competències bàsiques en les Tecnologies de la Informació i la Comunicació. [CD ROM]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, 2004.
- Monereo, C.; Badia, A.; Domènech, M.; Escofet, A.; Fentes, M. Internet y competencias básicas. Barcelona: Graó, 2005.
- Sardelich, M.E. Las nuevas tecnologías en educación. Aplicación e integración de las Nuevas Tecnologías en el desarrollo curricular. Vigo: Ideaspropias Editorial, 2006.
- Wolton, D. Internet ¿y después? Una teoría crítica de los nuevos medios de comunicación. Barcelona: Gedisa, 2000.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Bartolomé, A.R. *Tecnología educativa*. Madrid: Síntesis, 1999.
- Bartolomé, A.R. Nuevas tecnologías en el aula. Guías de supervivencia. Barcelona: Graó, 1999.
- Cases, J.; Torrecana, M.R. Les TIC a l'educació infantil. Barcelona: Editorial UOC, 2006.
- Gallego, D.; Alonso, C.; Cantón, I. Integración curricular de los recursos tecnológicos. Barcelona: Oikos Tau, 1996.
- Gros, B. El ordenador invisible. Hacia la apropiación del ordenador en la enseñanza. Barcelona: Gedisa EDIUOC, 2000.
- Martínez, F.; Prendes, M.P. Nuevas tecnologías y educación. Madrid: Editorial Pearson, 2004.
- Ortega, J.A.; Chacón, A. (coord.) Nuevas tecnologías para la educación en la era digital. Madrid: Pirámide, 2007.

- Pérez, A.; Redondo, S. Projectes telemàtics a l'educació primària: un recurs per transformar l'escola. Barcelona. Editorial UOC, 2006.
- Rhonda, M. Enseñar al profesorado cómo utilizar la tecnología. Barcelona: Editorial UOC. 1994.
- San José, C. Tecnologías de la información en la educación. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) Para una tecnología educativa. Barcelona: Gedisa, 2000.
- Tisseron, S. Internet, videojocs, televisió... Barcelona: Graó, 2006.

WEBS RECOMANADES:

- Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC)*: <http://www.xtec.es>
- Ministerio de Educación y Ciencia. Tecnologías de la Información y la Comunicación educativas*:
<http://wwwn.mec.es/educa/tice/index.html>
- Ajuntament de Barcelona. L'educació a la ciutat de Barcelona*: <http://www.bcn.es/educacio/>
- Unesco*: <http://www.unesco.org>
- Pangea, Internet solidario*: <http://www.pangea.org>
- Revista Mitjans*: <http://mitjans.pangea.org/>
- Intercambiar información y experiencias en educación especial*:
<http://guindo.pntic.mec.es/-gherrero/nee.htm>
- Nueva Alejandría. El portal de los educadores*: <http://www.nalejandria.com/>
- Enciclopedia virtual de Tecnología Educativa*: <http://dewey.uab.es/pmarques/evte.htm>
- EDUTECA (Revista electrónica de Tecnología Educativa)*:
<http://www.uib.es/depart/gte/revelec.html>
- Revista Quaderns Digitals*: <http://www.quadernsdigitals.net/>

Matemàtica i la seva didàctica

Ampliació de Matemàtiques i la seva didàctica

PROFESSORAT: Pau CASAÑAS i XURIACH
Sònia ESTEVE i FRIGOLA

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

1. Aconseguir de l'estudiant un coneixement del disseny curricular de Matemàtiques d'Educació Infantil i de Primària i, al mateix temps, un domini dels continguts bàsics que la integren.
2. Aprofundir en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
3. Contemplar les nocions bàsiques de didàctica de les Matemàtiques en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS :

1.- Educació matemàtica

- 1.1. Aspectes definitoris de l'aprenentatge de les Matemàtiques.
- 1.2. El seu paper en l'educació dels nens i nenes de 2 a 12 anys.
- 1.3. Estructura i característiques del disseny curricular a Educació Infantil i Primària.
- 1.4. Criteris metodològics generals i criteris segons les edats.
- 1.5. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.

2.- La Lògica a l'escola

- 2.1. Diferents tipus d'activitats, amb material i amb simbologia escrita. Exercicis directes i inversos.
- 2.2. Les relacions. Tipus de relacions i treball segons edats.
- 2.3. Les agrupacions. Jocs «del sí i del no» amb una i amb dues qualitats.
- 2.4. Les transformacions o canvis de qualitats.
- 2.5. Paral·lelisme entre els exercicis de lògica amb qualitats i altres de similars amb quantitats.

3.- Nombres i operacions

- 3.1. Gènesi del concepte de nombre en els nens.
- 3.2. Relacions entre nombres.
- 3.3. Tres aspectes en la didàctica de les operacions: lògic, funcional i tècnic. Iniciació a les operacions de suma i de resta.
- 3.4. La base decimal de numeració. Lectura i escriptura de números. Valor posicional de les xifres.
- 3.5. Material manipulable, càlcul mental i ús de la calculadora.
- 3.6. Ampliació del camp de coneixement dels nombres. Procés a seguir per part dels alumnes.
- 3.7. Operacions de multiplicar i dividir. Introducció dels nombres fraccionaris.
- 3.8. Nombres decimals. La seva naturalesa. Operacions amb decimals.
- 3.9. Quadrats, cubs i noció d'arrel quadrada. Potències en general.
- 3.10. Múltiples i divisors.

4.- Problemes

- 4.1. Què entenem per situacions problemàtiques.
- 4.2. Tipologies de problemes.
- 4.3. Continguts procedimentals que es treballen en els problemes
- 4.4. Trets comuns entre jocs i problemes.

5.- Geometria

- 5.1. El paper de la Geometria en el coneixement de l'espai. Aspectes que es treballen.
- 5.2. Procés dels nens i nenes en l'aprenentatge de la Geometria, segons edats.

- 5.3. Diferents tipus de propietats geomètriques: topològiques, projectives i mètriques
  - 5.4. Relacions de posició per criteris topològics, de direcció i de coordenades.
  - 5.5. Estudi i classificacions de figures i cossos geomètrics.
  - 5.6. Iniciació a les transformacions geomètriques i la seva aplicació a l'estudi de figures i cossos.
- 6.-Magnitud i Mesura
- 6.1. Diferents etapes en l'aprenentatge de les mesures.
  - 6.2. La mesura com a pràctica. Noció d'unitat. Diferents unitats emprades.
  - 6.3. Ús dels instruments de mesura.
  - 6.4. Diferents magnituds de les quals es treballa la mesura a l'escola.
- 7.- Estadística i Probabilitat.
- 7.1. Diferents passos en la pràctica de l'estadística a l'escola: recollida de dades; anàlisi i interpretació de les dades; representació per gràfics (diversos tipus).
  - 7.2. Introducció dels paràmetres estadístics elementals.
  - 7.3. Alguns experiments aleatoris. Noció d'atzar.

METODOLOGIA:

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment durant el quadrimestre corresponent. Cada bloc es treballarà en tres fases:

- Aprofundiment teòric de la matèria.
- Anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola amb els nens i nenes, així com dels objectius a aconseguir.
- Orientacions didàctiques per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor, amb la preparació d'activitats d'aula per part dels estudiants, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups, i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ:

1. Activitats obligatòries que s'aniran fent al llarg del quadrimestre:
  - 1.1 Activitats de resolució de problemes (10%)
  - 1.2. Altres activitats (15%)
2. Treball de curs (obligatori): disseny, elaboració i portada a la pràctica d'un taller d'activitats matemàtiques (25%)
3. Examen final (50%). Per aprovar l'assignatura s'ha d'aprovar l'examen final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Alsina, A. (2004): *Desarrollo de competencias matemáticas con recursos lúdico-manipulativos*. Madrid: Narcea.
- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Castelnuovo, E. *La geometria*. Barcelona: Ketres, 1981.
- Castro, E. (edit.) *Didáctica de la matemática en la educación primaria*. Madrid: Esitorial Síntesis, 2001.
- Chamorro, M.C. *Didáctica de las matemáticas para Primaria*. Madrid: Pearson Educación, 2005.
- Codina, R.; Enfedaque J.; Mumbrú, P.; Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Barcelona: UB, 1992.
- Sociedad Andaluza de Educación Matemática "Thales". *Principios y estándares para la educación matemática*. Sevilla: Sociedad Andaluza de Educación Matemática "Thales", 2003.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Llibres

- Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.
- Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.

- Canals, M.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Canals, M.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.
- Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.
- Codina, R.; Enfedaque, J.; Mumbrú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Vic: Eumo Editorial /Publicacions de la UB / Publicacions de la UAB, 1992.
- Dienes, Z.P. *La lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. *et al. Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Gorgorió, N. *Matemáticas y educación. Retos y cambios desde una perspectiva internacional*. Barcelona: Graó, 2000.
- Hernán, F.; Carrillo, E. *Recursos en el aula de matemáticas*. Madrid: Editorial Síntesis, 1999.
- Miranda, A.; Fortes, C.; Gil, M.D. *Dificultades del aprendizaje de las matemáticas. Un enfoque evolutivo*. Málaga: Ediciones Aljibe, 2000.
- Piaget J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982

Revistes

- *Biaix*, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya, 1992.
- *L'Escaire*: revista de didàctica de les Matemàtiques. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.
- *Suma*: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988.
- *Uno*: revista de didáctica de las matemáticas. Barcelona: Graó Educación, 1994.

WEBS RECOMANADES:

- <http://www.educ.ar/>
- <http://www.mathsnet.net/dynamic/cindy/index.html>
- <http://www.standars.nctm.org/>
- <http://www.pisa.oecd.org/>
- <http://platea.pntic.mec.es/-aperez4/index.html>

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSORAT: Joan CALLARISA i MAS
Joan CULÍ i RIBAS
Sebastià RIERA i CUSÍ
Jacint TORRENTS i BUXÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Consolidar els coneixements fonamentals necessaris per a l'ensenyament de les ciències naturals i les ciències socials a les etapes d'infantil i primària i adquirir una primera visió de com treballar a l'aula les àrees relacionades amb el coneixement del medi.

CONTINGUTS

BLOC I

1. El coneixement del medi.

- 1.1. El medi com a sistema.
- 1.2. Les ciències naturals i les ciències socials en l'estudi del medi.
- 1.3. El coneixement del medi a l'escola.

BLOC II

1. El coneixement del medi natural.

- 1.1. Els éssers vius i els processos biològics.
  - 1.1.1. Les característiques dels éssers vius.
  - 1.1.2. Les funcions vitals en els animals i les plantes.
  - 1.1.3. Les relacions dels organismes amb el medi.
- 1.2. La matèria, els materials i les seves propietats.
  - 1.2.1. Els estats de la matèria i els canvis d'estat.
  - 1.2.2. Les propietats i el comportament dels materials.
- 1.3. El funcionament dels sistemes físics.
  - 1.3.1. Les forces i el moviment.
  - 1.3.2. L'energia. Les seves manifestacions i els seus efectes sobre els sistemes físics.
- 1.4. La Terra a l'Univers.
  - 1.4.1. Origen i composició de l'Univers.
  - 1.4.2. El Sistema Solar.
  - 1.4.3. La Terra com a planeta.

BLOC III

1. El coneixement del medi social i cultural

- 1.1. L'espai i temps.
  - 1.1.1. La construcció social de l'espai i el temps.
  - 1.1.2. Unitats de mesura del temps
  - 1.1.3. El temps històric i social.
  - 1.1.4. La percepció de l'espai.
  - 1.1.5. La representació cartogràfica.
- 1.2. Societat i Cultura.
  - 1.2.1. Evolució humana i tecnologia.
  - 1.2.2. La població.
  - 1.2.3. Les activitats humanes.
  - 1.2.4. L'organització política.

METODOLOGIA:

L'assignatura es treballarà d'una forma activa i participativa de manera que la implicació i el treball de l'estudiant adquireixen una importància fonamental.

L'assignatura serà impartida per dos professors, un especialista en ciències socials i l'altre especialista en ciències naturals.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir d'una prova escrita i del treball dirigit i individual de cada alumne. Es valorarà la participació a les activitats de classe i l'assistència a altres activitats proposades al llarg de l'assignatura.

Per superar l'assignatura cal aprovar totes les parts, es considerarà, però, aquells que treguin un mínim de 4 de l'examen o dels treballs.

Els instruments i criteris de càlcul són els següents:

1. Examen de continguts, 50% de la nota final a repartir de la següent manera: Bloc I 10%, Bloc II 20% i Bloc III 20%.
2. Treballs individuals i col·lectius, 50% de la nota final a repartir de la següent manera: Naturals 25%, Socials 25%.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Benejam, P.; Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1998.

Banet, E. *Los procesos de nutrición humana*. Madrid: Síntesis, 2001.

Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales didáctica de la historia*. Vilassar: Oikos-tau, 1994.

Calaf, R. i altres *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.

Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata, 1998.

Hernández, F.X. *Història de Catalunya. Història i memòria*. Barcelona: Pòrtic, 1998.

Lahera, J.; Forteza, A. *Ciencias físicas en primaria y secundaria*. Madrid: Editorial CCS, 2003.

Pedrinaci, E. *Los procesos geológicos internos*. Madrid: Síntesis, 2001.

Prieto, T. i altres *La materia y los materiales*. Madrid: Síntesis Educación, 2000.

Pujol, R.M. *Didáctica de las ciencias en la educación primaria*. Madrid: Síntesis, 2003.

Tilló, T. *Didáctica de les ciències naturals: Biologia*. Barcelona: Edicions de la UB, 1999.

Trepát, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.

Varela, M.P. *Electricidad y magnetismo*. Madrid: Síntesis, 2000.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Coneixement del medi natural. Actualització científica. Vic: Eumo Editorial, 1994.

Coneixement del medi natural. Propostes didàctiques. Vic: Eumo Editorial, 1994.

Langaney, A. i altres. *La història més bella de l'home*. Barcelona: Ed 62, 1999.

Morin, E. *Els 7 coneixements bàsics per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2000.

Morin, E. *Tenir el cap clar*. Barcelona: La Campana, 2001.

Reeves, H. i altres. *La història més bella del món*. Barcelona: Edicions 62, 1997.

Bolós, M. de (dir.) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona: Masson, 1992.

Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1998.

Cavalli-Sforza, L.G. *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: ICEM. 1994.

García Ruiz, A.L. (coord) *Didáctica de las ciencias sociales en la educación primaria*. Sevilla: Algaida Editores, 1993.

Lacoste, Y.; Ghirardi, R. *Geografía general física y humana*. Vilassar: Oikos-tau, 1983.

Panareda, J.M. *Resum de geografia física de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1996.

Panareda, J.M. *Resum de geografia humana de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Simposium de didáctica de las ciencias sociales. 10è. Logroño: Universidad de la Rioja, 1999.

Trepát, C.A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.

Trilló, T. *Didáctica de les ciències naturals. Biologia*. Barcelona: Edicions UB, 1999.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSORAT: Eulàlia COLLELLDEMONTPUJADAS
Joan SOLER MATA
Anna GIRBAU i FERRÉS

Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de Mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants i dels pedagogs i educadors més influents de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions educatives i els seus agents.

CONTINGUTS:

Bloc I: L'educació i les institucions educatives

1. Aproximació al concepte d'educació.
  - 1.1. Educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
  - 1.2. Àmbits educatius.
  - 1.3. Educació i Pedagogia.
2. Principis i institucions educatives.
  - 2.1. Els sistemes educatius. L'evolució del sistema escolar a Catalunya i Espanya.
  - 2.2. Els centres educatius. L'evolució històrica de la institució escolar.

Bloc II: Esbós de pedagogia contemporània

3. El mapa dels corrents pedagògics: del repte de l'educació per a tothom a l'educació al llarg de la vida.
4. Els inicis de la Modernitat.
  - 4.1. Principis:
La Il·lustració i l'educació com a dret universal. Limitacions en la pràctica educativa.
  - 4.2. Corrents pedagògics:
De la filosofia a la pedagogia: el naturalisme, l'idealisme, el romanticisme i el racionalisme.
De la ciència a la pedagogia: l'empirisme i el positivisme.
  - 4.3. Les institucions educatives i les experiències pedagògiques:
El paidocentrisme. La descoberta de la infància.
La discussió sobre educació pública - educació privada.
La introducció de noves àrees temàtiques en l'educació formal.
L'aportació de l'educació cívica.
5. La Modernitat utòpica.
  - 5.1. Principis:
Les societats en transformació: la democratització de l'ensenyament.
La presència del moviment polític en l'educació
L'emergència de les noves ciències de l'educació
  - 5.2. Corrents pedagògics:
Pedagogia activa i renovació pedagògica
Pedagogia socialista i marxista
Pedagogies antiautoritàries
  - 5.3. Les institucions educatives i les experiències pedagògiques:
La consolidació dels sistemes educatius.
Els nous continguts de l'educació.
Les noves metodologies d'ensenyament-aprenentatge.

6. La crisi de la modernitat i les perspectives del segle XXI.

6.1. Principis:

- De la mundialització a la globalització.
- L'impacte de les teories econòmiques.
- La tecnificació de les pedagogies.

6.2. Perspectives pedagògiques:

- Pedagogies tecnològiques.
- Pedagogies psicològiques.
- Pedagogies crítiques i de les minories.

6.3. Les institucions educatives i les experiències pedagògiques:

- La redefinició de les funcions de les escoles.
- L'educació al llarg de la vida. Les tipologies d'institucions educatives
- La complexitat com a font i forma educativa.
- L'educació fora de l'escola. La ciutat educadora. Els plans educatius d'entorn.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

A l'inici del quadrimestre es presentarà una proposta de textos o llibres de lectura i es donaran orientacions per a la realització d'un treball escrit.

Durant el quadrimestre es realitzaran activitats orals i escrites i comentaris de textos i d'altres documents audiovisuals (vídeos, diapositives, pel·lícules, etc.) que seran avaluats de forma individual. Caldrà preparar i realitzar una activitat en grup sobre un apartat del programa que serà avaluada de forma grupal.

A l'inici del quadrimestre també es lliurarà un Pla de treball de les diferents activitats que s'hauran de realitzar.

La tutoria és una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, etc.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a partir dels següents elements:

Realització d'activitats de classe, de forma individual i/o en grup.

Treball individual: Lectura i comentari de textos o llibre.

Prova escrita sobre els continguts de l'assignatura.

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Activitats de classe (individuals i en grup)	3
-Treball individual	4
-Prova escrita (final del quadrimestre)	3
Total	10

La suma només es farà quan els tres apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.

Esteve, J.M. *La tercera revolució educativa. La educación en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Paidós, 2003.

Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.

Mallart, J.; Teixidó, M. i Vilanou, C. (ed.) *Repensar la pedagogia, avui*. Barcelona: Societat Catalana de Pedagogia/Eumo, 2001.

Pozo Andrés, M. del Mar (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004.

Meirieu, Ph. *En la escuela hoy*. Barcelona: Rosa Sensat/Octaedro, 2004.

Negrín, O. i Vergara, J. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de estudios Ramon Areces, 2005 (2ª ed.)

Núñez, L. i Romero, C. *Pensar la educación. Conceptos y opciones fundamentales*. Madrid: Pirámide, 2003.

Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.

VVAA. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía, 2000

Viñao, A. *Escuela para todos. Educación y modernidad en la España del siglo XX*. Madrid: Marcial Pons Ediciones de Historia, 2004

Bibliografia complementària:

Borrás, J.M. (dir.) *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.

Carreño, M. ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.

Colom, A.J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.

Dávila, P. *La bonrada medianía. Génesis y formación del magisterio español*. Barcelona: PPU, 1994.

Delgado, B. (dir.) *Historia de la Educación en España y América*. 3 volums. Madrid: SM, 1992/1994.

Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.

Diversos autors. *30 retratos de maestras*. Madrid: Cuadernos de Pedagogía-CissPraxis, 2005.

Escolano, A. *La educación en la España contemporánea*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2002.

Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.

Gimeno Sacristán, J. *La educación que aún es posible*. Madrid: Morata, 2005.

Lomas, C. (ed.) *La vida en las aulas*. Barcelona: Paidós, 2002.

Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los "métodos activos" a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Ocatadro, 1997.

Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.

Negrín, O. i Vergara, J. *Antología de textos de teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramon Areces, 2005.

Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.

Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.

Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.

Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.

Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.

ASSIGNATURES DE SEGON CURS

Ampliació de Llengua, Literatura i la seva didàctica Llengua, Literatura i la seva Didàctica II

PROFESSORS: Francesc CODINA i VALLS
Assumpta FARGAS i RIERA

Anual: 9 crèdits

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura està orientada a descriure des d'una perspectiva actual les habilitats d'escoltar, parlar, llegir i escriure com a punt de partida per reflexionar sobre el tractament que han de tenir a l'escola en el marc d'un ensenyament comunicatiu de la llengua que integri la sistematització i la reflexió sobre la llengua dins del treball d'ús i comunicació.

OBJECTIUS:

- Proporcionar els elements teòrics bàsics que permetin entendre i prendre consciència de la complexitat i de la importància de les quatre grans habilitats lingüístiques (escoltar, parlar, llegir i escriure).
- Oferir elements de reflexió que permetin actualitzar els coneixements sobre els diferents components de la llengua (fonètica, ortografia, morfologia i sintaxi i lèxic i semàntica).
- Proporcionar criteris i estratègies adequades per fer un plantejament comunicatiu de la llengua a l'Educació Primària que integri el treball sistemàtic i de reflexió sobre la llengua en el d'ús i comunicació, tant oral com escrita.

CONTINGUTS:

1. Les grans habilitats lingüístiques:

- 1.1 Les habilitats perceptives: la comprensió oral i la comprensió escrita. Elements comuns i elements específics dels processos de comprensió oral i de comprensió lectora. La comprensió global i les habilitats lectores específiques.
- 1.2 Les habilitats productives: l'expressió oral i l'expressió escrita. Elements comuns i elements específics dels processos d'expressió oral i de composició escrita. Els coneixements de l'escriptor, el context i el procés pròpiament dit: planificació, textualització i revisió.
- 1.3 El treball de comprensió i d'expressió oral i escrita a l'escola: programació, criteris i recursos per a l'anàlisi i per a l'elaboració d'activitats.
- 1.4 La integració de les quatre grans habilitats comunicatives: escoltar i llegir per escriure i parlar; parlar i escriure per escoltar i llegir. L'animació a la lectura. Projectes, tallers i seqüències didàctiques d'escriptura. L'aprenentatge de la lectoescriptura: mètodes i materials.

2. L'ensenyament-aprenentatge de l'ortografia (aquest apartat serà impartit per la Dra Assumpta Fargas i Riera):

- 2.1 La normativa gràfica: tradició, convenció i racionalitat. El valor social de l'ortografia. Predictibilitat i impredictibilitat en l'ortografia. Norma i regla ortogràfica. La relació de l'ortografia amb els diferents components de la llengua. Coneixements requerits i etapes en l'adquisició de la competència gràfica. Criteris per a l'anàlisi de les produccions dels aprenents.
- 2.2 El lloc de l'ortografia dins l'ensenyament de la llengua. Programació dels continguts d'ortografia: els fets i conceptes, els procediments i les actituds. Estratègies d'apropiació de la normativa gràfica. Criteris per a l'anàlisi i per a l'elaboració d'activitats. El dictat, la còpia, els diccionaris, els jocs de sons i de lletres.

3. L'ensenyament-aprenentatge de la morfologia i de la sintaxi:
  - 3.1 Morfologia nominal i morfologia verbal. Les classes de paraules. Estructura de la paraula: morfema i lexema. Els constituents bàsics de l'oració. Els signes de puntuació.
  - 3.2 Programació dels continguts de morfologia i sintaxi. Criteris i recursos per a l'anàlisi i per a l'elaboració d'activitats de morfologia i sintaxi: els exercicis, els jocs de mots.
4. L'ensenyament-aprenentatge del lèxic i de la semàntica:
  - 4.1 Derivació i composició. Polisèmia i homonímia. Sinònims i antònims. Refranys, locucions i frases fetes. Comparació, metàfora i endevinalles. Els diferents tipus de diccionari.
  - 4.2 Programació dels continguts de lèxic i semàntica. Criteris i recursos per a l'anàlisi i per a l'elaboració d'activitats de lèxic i semàntica: els exercicis, els jocs de mots, el maneig i l'ús del diccionari.

METODOLOGIA:

Els continguts relatius als dos primers apartats del programa es portaran a terme al llarg del primer quadrimestre mitjançant l'exposició dels diferents temes per part del professor a classe i la participació dels estudiants a través de la realització -a classe o a casa- i posterior discussió a classe d'exercicis puntuals i de lectures diverses. Per a cadascun dels dos apartats caldrà també la lectura d'una monografia i d'un dossier d'articles. Així mateix, caldrà la realització d'un treball escrit.

Els continguts relatius als dos altres apartats del programa, i també a alguns punts del primer, es portaran a terme durant el segon quadrimestre per mitjà d'exposicions orals a classe per part dels alumnes, les quals comportaran un treball previ de documentació i preparació assessorat pel professor.

Tant els títols de les lectures, les opcions del treball escrit i els temes de les exposicions com el calendari de cadascuna de les activitats es concretaran a l'inici del curs.

AVALUACIÓ:

Hi haurà dues proves parcials relatives als dos primers apartats del programa. Els altres dos apartats del programa no seran objecte d'una prova específica sempre i quan s'assisteixi a la totalitat de les exposicions. En l'examen final, al mes de juny, els alumnes faran el segon parcial i podran recuperar la primera prova i la nota de les exposicions.

No hi haurà proves específiques de normativa. Qualsevol exercici, treball o prova que presenti mancances de normativa o de redacció no podrà ser avaluat de contingut. La nota final de curs serà la mitjana de les dues proves, del treball escrit, de l'exposició i del conjunt de qualificacions derivades dels exercicis puntuals fets a classe o a casa, així com de la participació i de l'actitud de l'estudiant. Perquè aquesta mitjana es pugui fer, cal que cadascun dels cinc elements tingui, com a mínim, un aprovat.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Articles de didàctica de la llengua i la literatura*. Monogràfic sobre lectura (Gener-març de 2007), núm. 41.
- Camps, A. i altres. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.
- Cassany, D. i altres. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
- Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.
- Codina, F. i Fargas, A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Codina, F.; Coromina, E.; Fargas, A.; Fornols, J. *Llengua i comunicació 3*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Codina, F.; Coromina, E.; Fargas, A.; Fornols, J. *Llengua i comunicació 4*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
- Colomer, T. i Camps, A. *Ensenyar a llegir; ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
- Disseny curricular. Ensenyament primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 1990.
- Solé, I. *Estratègies de lectura*. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona/Graó, 1992.
- Tuson, J. *L'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1996.
- López del Castillo, Ll. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
- Ruaix, J. *Català complet/1. Fonètica i ortografia*. Moià: Ed. de l'autor, 1998.

Ruaix, J. *Català complet/2. Morfologia i sintaxi*. Moià: Ed. de l'autor, 1998.
Ruaix, J. *Català complet/3. Lèxic i estilística*. Moià: Ed. de l'autor, 1998.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Assessoria de didàctica del català. *Vocabulari bàsic infantil i d'adults*. Barcelona: Biblograf, 1975.
Badia, D. i Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
Bassa, R. i altres. *Lexijocs. El lèxic a l'escola*. Palma de Mallorca: Moll, 1992.
Bassa, R. i altres. *Diccionari. El diccionari a l'escola*. Palma de Mallorca: Moll, 1992.
Bassols, M. i Torrent, AM. *Models textuais*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
Bernal, MC. i Codina, F. *Models d'exercicis per a treballar amb el diccionari*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs de sons i de lletres*. Barcelona: Teide, 1983.
Bigas, M. i altres. *Jocs de llenguatge: jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.
Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.
Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1987.
Díez de Ulzurrun, A. (coord.) *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista*.
Barcelona: Graó, 1998.
Fons, M. *Llegir i escriure per viure*. Barcelona: La Galera, 1999.
Jolibert, J. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
Teberosky, A. *Aprendiendo a escribir*. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona/Horsori, 2001.
Tolchinsky, L. *Aprendizaje del lenguaje escrito*. Barcelona: Anthropos, 1993.

Pràctiques I

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ: Jordi MARTÍ FEIXAS

Anual. 15 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del pla d'estudis de Mestre estan concebudes fonamentalment per aprofundir en el coneixement de la institució escolar, per analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars i didàctiques.

OBJECTIUS

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi com a ajudant o col·laborador de l'equip de mestres de l'escola.
2. Conèixer el context social i cultural de l'escola i les característiques del centre com a institució (tipologia, projecte educatiu, organització, serveis, pla de curs, etc.).
3. Analitzar els elements que defineixen la dinàmica del grup-classe, les característiques dels nens i nenes i l'espai de l'aula i observar i analitzar la pràctica educativa de l'aula (àrees d'ensenyament, metodologies i estratègies, recursos i materials, activitats d'aprenentatge, avaluació, etc.).
4. Planificar i desenvolupar, d'acord amb els tutors, un treball didàctic dirigit als alumnes de l'aula.
5. Reflexionar de forma sistemàtica, crítica i constructiva sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

TEMPORALITZACIÓ:

Les Pràctiques I consten de tres períodes:

1. Període de preparació: a més a més de les sessions que ja figuren al calendari acadèmic, durant el primer quadrimestre es fan diverses sessions de preparació de les pràctiques en l'espai horari d'activitats complementàries. Les dates d'aquestes sessions s'anuncien el mes d'octubre des de la coordinació dels estudis. A la primera de les sessions de preparació s'entrega als estudiants el Guió de Pràctiques I.
2. Període d'estada a l'escola: Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu de matí i tarda (sis hores diàries), els mesos de gener i febrer (vegeu calendari acadèmic).
3. Període de redacció de la memòria: la redacció de la memòria es fa des del gener a l'abril. La data de lliurament de la memòria s'ha de consultar al calendari oficial de proves d'avaluació o al Guió de Pràctiques I.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i s'encarregarà de totes aquelles activitats que, d'acord amb el mestre/a, pugui dur a terme. És important que l'estudiant es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar per tal d'introduir-se de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que l'estudiant tingui una activitat participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola.

A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola. Les orientacions per a les Pràctiques I i per a la redacció de la

memòria es lliuraran abans de l'inici del període de Pràctiques durant unes sessions de treball i de tutoria de caràcter obligatori.

La confecció de la memòria haurà de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. L'assignació del centre de Pràctiques es comença a gestionar a finals del curs anterior a la seva realització. L'estudiant ha d'haver tramitat a la Secretaria de Pràctiques la seva sol·licitud de centre en data anterior al 10 d'octubre del curs en què realitza les pràctiques. En cas que no ho hagi fet només se li assignarà centre de pràctiques si queden places vacants.

Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Primària realitzaran les pràctiques a un dels cicles de l'etapa de Primària.

Així mateix els estudiants podran realitzar les Pràctiques en una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

AVALUACIÓ:

Per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques I és anual i té una única convocatòria (juny).

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes i intercanvi d'informació amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

L'avaluació de l'assignatura de Pràctiques I és responsabilitat del tutor/a de la UVic i es fa a partir de tres elements que cal aprovar de manera independent per poder fer mitjana:

- a. L'estada al centre de pràctiques, avaluada pel tutor/a de la Universitat a partir de l'informe i les entrevistes del mestre-tutor/a de l'escola (40%).
- b. El seguiment de les pràctiques (tutories, lliurament de documents, etc.) (20%).
- c. La Memòria de Pràctiques (40%).

Per aprovar l'assignatura cal aprovar cadascun dels apartats anteriors.

Les i els estudiants matriculats a l'assignatura de Pràctiques I han de presentar la Memòria de Pràctiques dins el termini fixat. Si el tutor o tutora de la Universitat considera que la Memòria està suspesa amb una nota igual o superior a 4, l'estudiant la podrà refer atenent les indicacions del seu tutor o la seva tutora abans del tancament de les actes de la convocatòria de juny, tenint en compte que la nota final no podrà ser superior a l'Aprovat.

Si es suspèn la convocatòria única (corresponent al juny) s'haurà de tornar a matricular l'assignatura i això suposarà repetir l'estada al centre i la Memòria corresponent.

D'acord amb la normativa del règim de permanència de la UVic, si un estudiant no supera l'assignatura de Pràctiques I després de dues convocatòries, el degà/degana del centre podrà fer la proposta al rector/a de la Universitat de desvincular l'estudiant dels estudis corresponents.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Antúñez, S.; Del Carmen, L.M.; Imbernon, F.; Parcerisa, A.; Zabala, A. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica*. Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural*. Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C.; et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L.M. *La planificació de cicle i curs*. Barcelona: ICE-Graó, 1993.
- Domínguez, G. *Apología del diario escolar*. Cuadernos de Pedagogía. 256, p. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch; Darder; Coll; Pèlach; El grup-classe: *Un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. "Diari escolar". *Guix*, 187, pp. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador*. Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum*. Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprende a enseñar a aprender*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.

Cadascun dels tutors o tutores de la Facultat farà les seves pròpies recomanacions de bibliografia.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORA: Rosa GUITART i ACED

Quadrimestral. 4,5 crèdits

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura pretén proporcionar els elements bàsics sobre el funcionament dels centres educatius, ja que la tasca dels mestres no es centra únicament i exclusivament en l'àmbit de l'aula, sinó en el centre a nivell global. S'ofereix una visió àmplia de la seva tasca com a elements actius en l'organització i vida del centre, i es prepara l'alumnat per a la seva estada en el centre educatiu durant el període de pràctiques o per valorar-ne el funcionament després d'haver-les realitzat.

OBJECTIUS:

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre educatiu.
- Sensibilitzar els alumnes de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per millorar-ne el funcionament.

CONTINGUTS:

1. Educació i organització del centre educatiu.
  - 1.1. Centres educatius i entorn social: Canvis socials, culturals...
  - 1.2. Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
  - 1.3. Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. Polítiques educatives i el marc legal en educació.
  - 2.1. Legislació de l'àmbit educatiu.
  - 2.2. L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents.
3. La comunitat educativa.
  - 3.1. El principi de l'autonomia del centre educatiu.
  - 3.2. L'escola com espai de relacions humanes. El clima educatiu.
  - 3.3. La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
  - 3.4. La comunicació i gestió amb els agents externs.
4. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
  - 4.1. A llarg termini
    - 4.1.1 El Projecte Educatiu de Centre. El Projecte Lingüístic.
    - 4.1.2. El Projecte Curricular de Centre. El Pla d'Acció Tutorial.
    - 4.1.3. El Reglament de Règim Intern.
  - 4.2 A curt termini
    - 4.2.1. El Pla Anual. Els Plans Específics.
    - 4.2.2. La Programació d'Aula.
    - 4.2.3. La Memòria. L'avaluació institucional per la qualitat dels centres. Instruments de seguiment, control i millora.
    - 4.2.4. El pressupost i la gestió econòmica.
5. L'organització dels recursos humans.
  - 5.1. Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
  - 5.2. El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació. La funció docent: tutoria. Drets i deures del professorat.
  - 5.3. Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre. Drets i deures dels alumnes.
  - 5.4. Les relacions família-escola. Les Associacions de pares i mares d'alumnes.
  - 5.5. El Personal no Docent en els centres educatius (PND).

6. L'organització dels recursos materials i recursos funcionals.

- 6.1. L'arquitectura i els espais educatius.
- 6.2. Els equipaments i el material didàctic.
- 7.1. La distribució del temps i els horaris.
- 7.3. La documentació escolar.

7. Els centres educatius: Reptes de futur.

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part del professorat, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Treballs individuals i/o grupals a classe.
- Un treball col·lectiu sobre un tema d'organització d'un centre educatiu.
- Una prova escrita sobre els continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Armengol, C.; Feixas, M.; Pallarès, R.M. *Seguint el fil de l'organització*. Bellaterra: UAB, 2000.
- Cantarero, J.; Martínez, A. *Viure la democràcia a l'escola. Eines per intervenir a l'aula i el centre*. Barcelona: Editorial Graó, 1999.
- Diversos autors *Informe educativo 2002. la calidad del sistema educativo*. Madrid: Santillana, Fundación Hogar del Empleado, 2002.
- Diversos autors *Estrategias organizativas de aula. Propuestas para atender la diversidad*. Barcelona: Graó, 2001.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- La ley de calidad de la Educación*. Madrid: Creaciones Copyright, 2003.
- Marchesi, A. *Controversias en la educación española*. Madrid: Alianza Editorial, 2000.
- Martínez, M. i Bujons, C. (coords.). *Un lugar llamado escuela. En la sociedad de la información y de la diversidad*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Cantón, I. (coord.). *La implantación de la calidad en los centros educativos. Una perspectiva aplicada y reflexiva*. Madrid: Ed.CCS, 2001.
- Diversos autors *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- El sistema educatiu avui. Situació actual i perspectives*. Barcelona: Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, 2001.
- Gimeno, J. i Carbonell, J. (coords.). *El sistema educativo. Una Mirada crítica*. Madrid: Praxis, 2004.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Puig, J.M. *Com fomentem la participació a l'escola*. Barcelona: Editorial Graó, 1997.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSOR: Jesús SOLDEVILA i PÉREZ

Docència Anual. 8 crèdits

OBJECTIUS:

- Conèixer els aspectes bàsics de l'escola oberta a la diversitat des d'un enfocament inclusiu.
- Entendre l'evolució de l'Educació Especial des dels models més selectius fins a l'actualitat.
- Argumentar i defensar els principis que fonamenten l'Educació Especial en el marc de les escoles comprensives.
- Latència a la diversitat de l'alumnat en el marc del sistema educatiu actual a Catalunya:
  - Reconèixer les principals NEE que es poden derivar de les diferents condicions d'aprenentatge dels alumnes.
  - Organitzar la resposta adequada per respondre les NEE que es poden presentar com a conseqüència de les característiques personals i de l'entorn, de forma temporal o permanent durant el seu procés d'aprenentatge.
  - Identificar els recursos existents per l'adequació de les respostes educatives als alumnes amb NEE.
- Proporcionar recursos bibliogràfics, metodològics i curriculars per ajustar la intervenció dels professionals en la millora de l'Atenció a la Diversitat.
- Sensibilitzar el futur mestre del compromís que ha d'assumir el respecte i comprensió de les diferències individuals de l'alumnat, entenent-les com a font de riquesa a la qual ha de respondre des de la seva tasca diària com a docent.

CONTINGUTS:

BLOC I

1. La diversitat a l'escola.
2. El concepte d'Educació Especial i Necessitats Educatives Especials.
3. Model selectiu, integrador i inclusiu d'Atenció a la Diversitat.
4. Latència a l'alumnat amb NEE:
  - 4.1. L'Avaluació Psicopedagògica.
  - 4.2. Escolarització de l'alumnat amb NEE.

BLOC II

5. Les necessitats educatives especials derivades de:
  - 5.1. La deficiència visual.
  - 5.2. La deficiència auditiva.
  - 5.3. La superdotació.
  - 5.4. El dèficit d'atenció amb i sense hiperactivitat.
  - 5.5. L'autisme.
  - 5.6. La síndrome de Down.
  - 5.7. Trastorns del llenguatge: la dislèxia.

BLOC III

6. Resposta Educativa i Estratègies d'Atenció a la Diversitat:
  - 6.1. Ensenyament multinivell.
  - 6.2. Adaptacions curriculars.

- 6.3. Aprenentatge cooperatiu.
- 6.4. Autoregulació de l'aprenentatge.
- 7. La família de l'alumnat amb NEE
- 8. Recursos i serveis de suport per a l'alumnat amb NEE.

METODOLOGIA:

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques –individuals i en grup– per part dels estudiants.

AVALUACIÓ:

Els alumnes seran avaluats a partir dels següents elements:

1. Un examen a final de cada quadrimestre.
2. La realització d'un treball relacionat amb el desenvolupament d'un tema de l'apartat 5 del temari.
3. Dues lectures obligatòries.
4. Participació i assistència a l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Ainscow, M. *Necesidades educativas especiales en el aula*. Madrid: Narcea, 1995.
Puigdemívol, I. *Necessitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
Paula, I. *Educación Especial. Técnicas de Intervención*. McGraw Hill, 2003.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Bautista, R. *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Málaga: Aljibe, 1991.
Fortes, M.C. *Bases psicológicas de la Educación Especial*. València: Promolibro, 1996.
Giné, C. *Evaluación psicopedagógica y necesidades educativas especiales*. Barcelona: Masson, 2000.
Gisbert, J. *Educación Especial*. Madrid: Cincel, 1985.
Illan, N. *Didáctica y organización en la educación Especial*. Málaga: Aljibe, 1996.
Mayor, J. *Manual de Educación Especial*. Madrid: Anaya, 1989.
Pujolàs, P. *Aprender juntos alumnos diferentes*. Vic: Eumo Editorial, 2003.
Sánchez, A. *Necesidades e intervención psicopedagógica*. Barcelona: PPU, 1993.
Stainback i Stainback. *Curriculum considerations in inclusive classrooms*. Baltimore: Paul H. Brookes, 1992.

REVISTES:

Les principals revistes relacionades amb l'Educació Especial presents a la Biblioteca de la UVic són:

Fiapas

Integración (revista sobre ceguesa i deficiència visual)

Integración (revista sobre implants coclears)

Journal of Learning Disabilities

Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología

Suports

Siglo Cero

Teaching Exceptional Children

The Journal of Special Education

Ciències Naturals i la seva Didàctica

PROFESSOR: Jordi MARTÍ i FEIXAS

Docència Anual. 8 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura té dos objectius fonamentals; per una banda reflexionar sobre el significat de l'educació científica a Primària i, per altra banda, proporcionar els coneixements científics i didàctics bàsics per ensenyar ciències al llarg de l'educació primària.

Es parteix dels coneixements i plantejaments introduïts a primer curs en l'assignatura de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural.

PROGRAMA:

BLOC I. L'ensenyament-aprenentatge de les ciències a Primària

1. Per què ensenyar ciències? Les finalitats de l'ensenyament de les ciències a l'Educació Primària.
2. Com ensenyar ciències? Evolució dels models d'ensenyament-aprenentatge de les ciències.

BLOC II. Tractament didàctic dels continguts de l'àrea de Coneixement del Medi Natural

1. Els sistemes vius. El cos humà, els éssers vius i els ecosistemes. La biodiversitat.
2. La matèria i els materials, i les seves propietats i el seu comportament.
3. La Terra i el seu lloc a l'Univers.

BLOC III. Ofertes educatives complementàries per a l'ensenyament de les ciències.

1. Les sortides i el treball de camp.
2. Museus i altres ofertes.
3. Les TIC com a recurs per a l'aula de ciències.

METODOLOGIA:

A l'inici del curs s'elaborarà una unitat didàctica sobre un tema de ciències la qual s'anirà revisant a mesura que s'introdueixin nous elements de reflexió sobre l'ensenyament de les ciències a primària.

El primer bloc del programa es treballarà a partir de la discussió en petits grups en base a la informació proporcionada pel professor, la lectura de diversos articles i les aportacions dels estudiants.

El segon bloc es treballarà des d'una vessant eminentment pràctica incidint especialment en els aspectes didàctics de cada tema.

El tercer bloc inclourà una visita al Cosmocaixa de Barcelona.

Al llarg de l'assignatura es proposaran diversos articles de lectura obligatòria un dels quals, com a mínim, serà en anglès.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació final de l'assignatura caldrà realitzar les següents activitats:

1. Examen final (50%). Hi haurà un examen parcial al final del primer quadrimestre.
2. Presentació d'un diari de classe amb les reflexions realitzades al llarg de l'assignatura i d'un quadre-resum de les idees més bàsiques introduïdes al llarg del curs (15%).
3. Treball de revisió de la unitat didàctica de ciències realitzada a l'inici de curs (30%).
4. Activitats d'aula (5%). Seran activitats que caldrà fer de manera obligatòria i que s'anunciaran a l'inici de curs.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Arcà, M.; Guidoni, P.; Mazzoli, P. *Enseñar ciencia. Reflexiones para una educación científica de base*. Barcelona: Paidós. 1990.

- Benlloch, M. *Por un aprendizaje constructivista de las ciencias*. Madrid: Visor, 1994.
- Charpak, G. *Manos a la obra. Las ciencias en la escuela primaria*. Mèxic DF: FCE, 2005.
- Claxton, G. *Educar mentes curiosas. El reto de la ciencia en la escuela*. Madrid: Visor, 1994.
- Cubero, R. *Cómo trabajar con las ideas de los alumnos*. Sevilla: Díada, 1989.
- Departament d'Educació. *Curs per a l'actualització de l'ensenyament/aprenentatge de les ciències naturals*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2005.
- Driver, R. i altres *Ideas científicas en la infancia y la adolescencia*. Madrid: Morata, 1989.
- Driver, R. i altres *Dando sentido a la ciencia en secundaria*. Madrid: Visor, 1998.
- Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata, 1998.
- Harlen, W. *The teaching of science in primary schools*. London: Davis Fulton Publishers, 2000.
- Lahera, J.; Forteza, A. *Ciencias físicas en primaria y secundaria*. Madrid: Editorial CCS, 2003.
- Martí, J. *Les idees científiques dels infants i l'ensenyament de les ciències a l'educació primària*. Comunicació Educativa, 19, 19-26. 2006.
- Perales, F.J.; Cañal, P. *Didáctica de las ciencias experimentales. Teoría y práctica de la enseñanza de las ciencias*. Alcoi: Marfil, 2000.
- Pujol, R.M^a. *Didáctica de las ciencias en la educación primaria*. Madrid: Síntesis, 2003.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Banet, E. *Los procesos de nutrición humana*. Madrid: Síntesis, 2001.
- Cañal, P. *La nutrición de las plantas: enseñanza y aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 2005.
- Casas, M.; Tomàs, C. *Educación primaria. Orientaciones y recursos (6-12 años)*. Barcelona: CISS Praxis, 2001.
- Coneixement del Medi natural: Actualització científica*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Coneixement del Medi natural: Propostes didàctiques*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Duschl, R. *Renovar la enseñanza de las ciencias*. Barcelona: Narcea, 1997.
- Pedrinaci, E. *Los procesos geológicos internos*. Madrid: Síntesis, 2001.
- Prat, A i altres (coord.) *Parlar i escriure per aprendre: ús de la llengua en situacions d'ensenyament-aprenentatge*. Barcelona: ICE-UAB, 1999.
- Prieto, T. i altres *La materia y los materiales*. Madrid: Síntesis Educación, 2000.
- Tilló, T. *Didáctica de les ciències naturals: Biologia*. Barcelona: Edicions de la UB, 1999.
- Varela, M.P. *Electricidad y magnetismo*. Madrid: Síntesis, 2000.

Revistes d'interès en didàctica de les ciències:

Alambique, Enseñanza de las Ciencias, Investigación en la Escuela

Pàgines web d'interès:

- www.inrp.fr/lamap/accueil.html («La main à la patte», projecte d'ensenyament de les ciències per a infantil i primària. En francès).
- www.xtec.es/cdec/index.htm (pàgina del Centre de Documentació i Experimentació en Ciències del Departament d'Educació).

Aproximació al Fenomen Artístic

PROFESSOR: Arnau VERNIS i LLAMBIAS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura vol proporcionar als futurs mestres uns coneixements mínims dels valors culturals i humanístics del fet de la creació artística, tant en el decurs de la història com en el moment actual, tenint en compte que l'aprenentatge i la seva pràctica com a llenguatge en el marc educatiu és allò que ajudarà a un major desenvolupament en la formació humana.

CONTINGUTS:

1. L'expressió plàstica:
  - 1.1. La iconografia, document de totes les cultures.
  - 1.2. La representació: necessitat, realitat i condicionaments. Dibuix, pintura i escultura (línia, color, volum).
2. La pintura al llarg del temps. Influència de la pintura en la vida social.
3. El fet pictòric en les diferents etapes de la cultura i la civilització occidentals.
4. La pintura a partir del Romanticisme.
5. Introducció a la pintura moderna. De l'Impressionisme a la pintura d'avui, fent èmfasi en l'evolució:
  - 5.1. Ismes. Classificació. Conceptes: impressionisme, expressionisme, surrealisme, cubisme, abstracció, informalisme...
  - 5.2. Condicionaments en el desenvolupament del fet pictòric: la industrialització i la psicoanàlisi.
  - 5.3. El fet pictòric avui.
  - 5.4. La representació. Memòria i realitat. Elements d'estudi i de coneixement.
  - 5.5. La representació, element de comunicació.
  - 5.6. L'experimentació estètica. Llenguatge.
  - 5.7. El disseny industrial. Interrelació de les arts.
6. La pintura com a mitjà de comunicació:
  - 6.1. Capacitat d'introspecció. Permeabilitat de l'entorn.
  - 6.2. Coneixement i ús dels elements que configuren el llenguatge visual (en la plàstica).
  - 6.3. Les arts plàstiques: pràctica i contemplació. Intensitat i profunditat de vivències interiors.
  - 6.4. Capacitat de materialització. Contemplació: actitud activa i passiva. Fitxa de treball.
7. Tallers de pintura, dibuix i modelat.

AVALUACIÓ:

A partir de la mitjana de la nota obtinguda per cada un dels treballs realitzats en els tallers, més la nota d'un petit treball de recerca en grup a proposta del professor.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Argan, G.C. *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.
- Dondis, D.A. *La sintaxi de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Fabris, G. *Color (Proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Don Bosco, 1979.
- Frederiksen, N. *Libros del Arlequín*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1986.
- Maltese, C. *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
- Munari, B. *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Panofski, E. *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
- Pedrola, A. *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
- Read, H. *Historia de la pintura moderna*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1984.
- Rudolf, A. *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Balada, M.; Juanola, R. *L'educació visual a l'escola*. Barcelona: Ed 62, 1984.
- Cirlot, J.E. *El espíritu abstracto*. Barcelona: Labor.
- Cirlot, J.E. *Diccionario de los símbolos*. Madrid: Siruela., 1998.
- Gardner, H. *Arte mente y cerebro*, Barcelona: Paidós.
- Pijuan, José *Historia general del arte*. Summa Artis.
- Russ, S. *Tratado de serigrafía artística*. Barcelona: Blume, 1972.
- Wong, W. *Fundamentos de diseño bi y tridimensional*. Barcelona: Gustavo Gili, 1979.

ASSIGNATURES DE TERCER CURS

Pràctiques II

PROFESSORSTUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ: Jordi MARTÍ FEIXAS

Anual. 15 crèdits.

OBJECTIUS

1. Conèixer el context i el treball educatiu que es desenvolupa a l'escola de pràctiques i participar en la seva dinàmica general.
2. Analitzar i reflexionar en relació a les funcions i la pràctica docent del mestre de Primària dins l'equip de mestres de l'escola.
3. Analitzar i reflexionar sobre les diferents concepcions, metodologies i recursos aplicats als processos d'ensenyament i d'aprenentatge en una àrea del currículum de Primària.
4. Planificar, desenvolupar i realitzar una unitat de programació en una àrea o eix transversal del currículum de l'etapa d'Educació Primària.
5. Reflexionar de forma sistemàtica, crítica i constructiva sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

TEMPORALITZACIÓ:

Les Pràctiques II consten de tres períodes:

1. Període de preparació: a més a més de les sessions que ja figuren al calendari acadèmic, durant el primer quadrimestre es fan diverses sessions de preparació de les pràctiques en l'espai horari d'activitats complementàries. Les dates d'aquestes sessions s'anuncien el mes d'octubre des de la coordinació dels estudis. A la primera de les sessions de preparació s'entrega als estudiants el Guió de Pràctiques II.
2. Període d'estada a l'escola: Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu de matí i tarda (sis hores diàries), els mesos de gener i febrer (veure calendari acadèmic).
3. Període de redacció de la memòria: la redacció de la memòria es fa des del gener a l'abril. La data de lliurament de la memòria s'ha de consultar al calendari oficial de proves d'avaluació o al Guió de Pràctiques II.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als estudiants i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin.

Ha d'analitzar i reflexionar sobre les concepcions, metodologies i recursos, aplicats al procés d'ensenyament i d'aprenentatge en una àrea del currículum de Primària. Així mateix ha de planificar i desenvolupar una unitat de programació en l'àrea del currículum que hagi escollit per analitzar.

Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques. La Memòria suposa la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola.

Les orientacions per a les Pràctiques II i per a la redacció de la Memòria es lliuraran abans de l'inici del període de Pràctiques durant unes sessions de treball i de tutoria de caràcter obligatori.

La confecció de la Memòria haurà de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. L'assignació del centre de Pràctiques es comença a gestionar a finals del curs anterior a la seva realització. L'estudiant ha d'haver tramitat a la Secretaria de Pràctiques la seva sol·licitud de centre en data anterior al 10 d'octubre del curs en què realitza les pràctiques. En cas que no ho hagi fet només se li assignarà centre de pràctiques si queden places vacants.

Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Primària realitzaran les pràctiques a Primària (de 1r a 6è), col·laborant amb el mestre-tutor i centrant-se en l'àrea del currículum que hagin escollit per aprofundir.

AVALUACIÓ:

Per aprovació de la Comissió Acadèmica de la UVic, l'assignatura de Pràctiques II és anual i té una única convocatòria (juny).

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes i intercanvi d'informació amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

L'avaluació de l'assignatura de Pràctiques II és responsabilitat del tutor/a de la UVic i es fa a partir de tres elements que cal aprovar de manera independent per poder fer mitjana:

- a. L'estada al centre de pràctiques, avaluada pel tutor/a de la Universitat a partir de l'informe i les entrevistes del mestre-tutor/a de l'escola (40%).
- b. El seguiment de les pràctiques (tutories, lliurament de documents, etc.) (20%).
- c. La Memòria de Pràctiques (40%).

Per aprovar l'assignatura cal aprovar cadascun dels apartats anteriors.

Les i els estudiants matriculats a l'assignatura de Pràctiques II han de presentar la Memòria de Pràctiques dins el termini fixat. Si el tutor o tutora de la Universitat considera que la Memòria està suspesa amb una nota igual o superior a 4, l'estudiant la podrà refer atenent les indicacions del seu tutor o la seva tutora abans del tancament de les actes de la convocatòria de juny, tenint en compte que la nota no podrà ser superior a l'Aprovat.

Si es suspèn la convocatòria única (corresponent al juny) s'haurà de tornar a matricular l'assignatura i això suposarà repetir l'estada al centre i la Memòria corresponent.

D'acord amb la normativa del règim de permanència de la UVic, si un estudiant no supera l'assignatura de Pràctiques I després de dues convocatòries, el degà/degana del centre podrà fer la proposta al rector/a de la Universitat de desvincular l'estudiant dels estudis corresponents.

BIBLIOGRAFIA:

Serà recomanada per cada tutor en funció de l'àrea curricular que hagi escollit l'estudiant per realitzar les pràctiques.

Sociologia de l'Educació

PROFESSORA: Anna GÓMEZ i MUNDÓ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa; el desenvolupament i les diferències “nord-sud”; l'expressió de la democràcia i els conflictes de valor que genera la convivència, són alguns exemples de problemàtiques del món actual, de tensions que necessiten l'estudi i la reflexió sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat i sobre les polítiques educatives que es promouen.

Adquirir algunes habilitats necessàries per a la pràctica reflexiva i prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica de la realitat són necessaris per poder pensar l'acció educativa; i recollir, estructurar i interpretar informació sobre fenòmens socials i educatius, així com estudiar les relacions entre societat i escola són objectius centrals de l'assignatura.

CONTINGUTS:

1. Els orígens i l'objecte de la sociologia.
2. Educació i societat: problemàtiques del món actual i marc prospectiu de l'educació.
3. Educació, drets humans, democràcia i desenvolupament.
4. Les funcions socials de l'escola i altres entorns educatius.
5. Polítiques, reformes educatives i moviments de renovació pedagògica.
6. Qui educa? La responsabilitat compartida de mestres, família i comunitat.
7. Una mirada a la realitat: l'anàlisi de la realitat global i local.
  - 7.1. La infància ahir i avui. Els drets de l'infant.
  - 7.2. Els joves i les seves problemàtiques (violència, drogoaddiccions...).
  - 7.3. Gènere i igualtat. La realitat de la coeducació.
  - 7.4. Diversitat: assimilació, multiculturalitat i interculturalisme.
  - 7.5. El fracàs escolar. Qui fracassa?
  - 7.6. Educació i treball: la difícil confluència de dos camins.

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures, anàlisi de premsa, vídeos i altres activitats –individuais i de grup– que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ:

El sistema d'avaluació tindrà en compte:

- a) La participació i realització de les activitats individuals i de grup que es proposin en les diferents sessions.
- b) La lectura i reflexió escrita d'un llibre relacionat amb els continguts de l'assignatura.
- c) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Bonal, X. *Las actitudes del profesorado ante la coeducación*. Barcelona: Graó, 1997.
- Carbonell, J. *La aventura de innovar. El cambio en la escuela*. Madrid: Morata, 2001.
- Carbonell, J.; Torrents, R.; Tort, A.; Trilla, J. *Els grans autors i l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Diversos autors *Els joves sense titulació*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1998.

- González, A.; Lomas, C. (coords.). *Mujer y educación. Educar para la igualdad, educar desde la diferencia*. Barcelona: Graó, 2002.
- Jares, X. *Educación y derechos humanos*. Madrid: Popular, 1999.
- Jelloun, T.B. *El racisme explicat a la meva filla*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- López, I.; Alcalde, A.R. (coords.). *Relaciones de género y desarrollo. Hacia la equidad de la cooperación*. Madrid: Ediciones de La Catarata, 1999.
- Pajares, M. *La inmigración en España*. Barcelona: Icària, 1998.
- Pérez de Armiño, K. (dir.). *Diccionario de acción humanitaria y cooperación al desarrollo*. Barcelona: Icària, 2000.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1990.
- Sáez, F. *El crepuscle de la democràcia*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Salamanca, A. *Otro mundo es posible y necesario. Alternativas frente a la globalización neoliberal y para una mundialización democrática*. Barcelona: Mediterrània, 2001.
- Sastre, G.; Moreno, M. *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional*. Barcelona: Gedisa, 2002.
- Sau, V. *Reflexiones feministas para principios de siglo*. Madrid: Horas y Horas, 2000.
- Terricabres, J.M. *I a tu, què t'importa? Els valors. La tria personal i l'interès col·lectiu*. Barcelona: La Campana, 2002.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.

Didàctica de la Matemàtica a l'Educació Primària

Matemàtiques i la seva didàctica

PROFESSOR: Pau CASAÑAS i XURIACH

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS :

- 1.- Aprofundir en el coneixement de les principals teories sobre l'ensenyament - aprenentatge de la Matemàtica, en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
- 2.- Aprofundir en el coneixement sobre el disseny i estructura del currículum de Matemàtiques d'Educació Primària, sobre els continguts bàsics que l'integren i la seva didàctica i sobre l'anàlisi de documents curriculars diversos relatius a l'àrea de Matemàtiques.
- 3.- Aconseguir que l'estudiant conegui i sàpiga aplicar els principis bàsics de la programació comprensiva i de l'organització dels aprenentatges segons una estructura cooperativa.
- 4.- Dotar l'estudiant dels coneixements sobre les principals dificultats en l'aprenentatge de les Matemàtiques i la manera d'ajudar a superar-les.
- 5.- Formar l'estudiant en l'organització de la diversitat d'activitats complementàries per a l'aprenentatge de les Matemàtiques.

CONTINGUTS :

- 1.- Principals teories sobre l'ensenyament aprenentatge de la Matemàtica.
- 2.- Ampliació de la didàctica de les diverses branques del coneixement matemàtic.
- 3.- Documents curriculars i programació comprensiva a l'àrea de Matemàtiques.
- 4.- Anàlisi de llibres de text de Matemàtiques i altres materials curriculars publicats.
- 5.- Organització de l'aprenentatge de la Matemàtica segons una estructura cooperativa de l'aprenentatge.
- 6.- Dificultats d'aprenentatge en Matemàtiques.

METODOLOGIA :

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment al llarg del curs. Cada bloc es treballarà en tres fases: aprofundiment teòric de la matèria, anàlisi dels procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola i dels objectius a aconseguir i orientacions didàctiques en aquest sentit, per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor amb la preparació d'activitats d'aula per part dels alumnes, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ :

1. Es faran dues proves parcials que serviran per alliberar matèria i per configurar la nota final.
2. Es farà un treball que comptarà per a la qualificació final. Aquest treball serà majoritàriament realitzat a la classe i en horari de classe.
3. La participació en alguna activitat didàctica que pugui sorgir durant el curs també comptarà per a l'avaluació de l'assignatura.
4. L'assistència a classe també comptarà per a l'avaluació final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA :

Alsina, A. (2004): *Desarrollo de competencias matemáticas con recursos lúdico-manipulativos*. Madrid: Narcea.

- Alsina, C. i altres. (1995): *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó.
- Bolt, B. (1988): *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor.
- Canals, M.A. (1986): *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo.
- Castelnuovo, E. (1981): *La geometria*. Barcelona: Ketres.
- Codina, R.; Enfedaque, J.; Mumbrú, P. i Segarra, Ll. (1988): *Fer matemàtiques*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona; Barcelona: Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona; Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Defior Citoler, S. (1996): *La dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo. Lectura, escritura, matemáticas*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Giménez, J. i Gironde, L. (1990): *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó.
- Pujolàs, P. (2001): *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la educación obligatoria*. Archidona (Málaga): Aljibe.
- Ruiz, R. (1989): *Adequacions curriculars individualitzades (ACI) per als alumnes amb necessitats educatives especials. Documents d'Educació Especial*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Dep. d'Ensenyament.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA :

Llibres :

- Autors diversos. (2000): *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació.
- Barberà, E. i Gómez-Granell, C. (1996): "Las estrategias de enseñanza y evaluación en Matemáticas". Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza, pp. 321-342.
- Baroody, A.J. (1988): *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor.
- Bermejo, V. (1990): *El niño y la aritmética*. Barcelona: Paidós.
- Besalú, X. (1999): "Educar a partir de l'altre. Un currículum comú i per a tots". *Suports* vol. 3, núm. 2, pp. 149-156.
- Castro, E. i Rico, L. (1987): *Números y operaciones. Fundamentos para una aritmética escolar*. Madrid: Síntesis.
- Corbalán, F. (1995): *La matemática aplicada a la vida cotidiana*. Barcelona: Graó.
- Fisher, R. i Vince, A. (1990): *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal.
- Freinet, C. i Beaugrand, M. (1977): *L'ensenyament del càlcul*. Barcelona: Laia.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (1990): *Currículum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (1994): *Currículum. L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al despegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Barcelona: Nou sistema educatiu.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (1995): *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al despegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Barcelona: Nou sistema educatiu.
- Ruiz, R. (1997): "Les adaptacions curriculars individualitzades a l'escola inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre la seva extrapolació al nostre sistema educatiu". *Suports*. Vol. 1, núm. 1, pp. 45-53.
- Ruiz, R. (1999): "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de Bases Curriculars Comunes per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum". *Suports*. Vol. 3, núm. 2, pp. 121-148.
- Rivière, A. (1990): "Problemas y dificultades en el aprendizaje de las Matemáticas: una perspectiva cognitiva". Dins Marchesi, A., Coll, C. i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. III*. Madrid: Alianza. pp. 155-182.

Revistes :

Biaix, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya, 1992-«Didàctica de les Matemàtiques i les Ciències», *Educar*: Revista del Departament de Pedagogia i Didàctica. Volum 17, 1990.

L'Escaire: revista de didàctica de les Matemàtiques. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.

Suma: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988-

Uno: revista de didáctica de las matemáticas. Barcelona: Graó Educación, 1994-

Ciències Socials i la seva Didàctica

PROFESSORS: Joan CALLARISA i MAS
Jacint TORRENTS i BUXÓ

Docència anual. Anual. 8 crèdits.

OBJECTIUS:

Reflexionar sobre el significat de l'educació social a l'etapa d'Educació Primària.

Donar les bases per entendre, treballar i aplicar els continguts que apareixen en l'Àrea de *Coneixement del Medi: El medi social i cultural* del disseny curricular base, consolidant els coneixements científics i didàctics bàsics relacionats amb aquesta àrea.

Es parteix dels coneixements i plantejaments introduïts a primer curs en l'assignatura de *Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural*.

PROGRAMA:

BLOC I. L'ensenyament-aprenentatge de les ciències socials a Primària.

1. El currículum de les ciències socials.
2. Les tradicions científiques i educatives en l'educació social.
3. Les finalitats de l'ensenyament de les ciències socials.
4. Els continguts i la seva estructuració
5. L'avaluació
6. Els mètodes d'ensenyament

BLOC II. Models, casos i propostes de tractament didàctic de les ciències socials

1. El coneixement del medi social i cultural des de la complexitat.
2. Els mètodes expositius
3. Els mètodes de cas.
4. Les simulacions.
5. El treball per projectes.
6. Mètodes d'aprenentatge individual.

BLOC III. Ofertes educatives complementàries per a l'ensenyament de les ciències socials.

1. Obtenció i processament d'informació
2. Sortides. Equipaments per al coneixement del medi social i cultural.
3. Museus i altres ofertes.

METODOLOGIA:

El bloc I es treballarà a partir de la discussió en petits grups en base a la informació proporcionada pel professor i per la lectura obligatòria de diversos textos.

El bloc II es treballarà fonamentant els continguts des d'un vessant pràctic i incidint en els aspectes didàctics de cada tema.

El bloc III es treballarà a partir de visites a museus i exposicions, i d'una sortida de dos dies que es concretarà a principis de curs.

AVALUACIÓ:

Els instruments d'avaluació i els criteris per al càlcul de la qualificació final seran els següents:

1. Examen el primer quadrimestre sobre els continguts del bloc I (25% nota final)
2. Activitats en grup i comentaris de text sobre els continguts del bloc I (20% nota final)
3. Examen el segon quadrimestre sobre els continguts dels blocs II i III (25% nota final).

4. Activitats i treballs sobre els continguts del bloc II i III (20% nota final).
5. Participació a les activitats de classe i sortida obligatòria de dos dies al 2n quadrimestre (10% nota final).

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascun dels apartats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Benejam, P. i Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE (UB)/Horsori, 1997.
- Diversos autors. *De la teoria a l'aula. Formació del professorat i ensenyament de les ciències socials*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2004.
- Diversos autors. *Las ciencias sociales: concepciones y procedimientos*. Barcelona: Graó, 2002.
- Trepat, C. A. i Comes, P. *El tiempo y el espacio en las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Hernández, F. X. *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia*. Barcelona: Graó, 2002.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Actes 1r Simposium sobre l'ensenyament de les ciències socials*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Actes 2n simposium sobre l'ensenyament de les ciències socials*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Bale, J. *Didáctica de la geografía en la escuela primaria*. Madrid: MEC / Morata, 1989.
- Biosca, G. i Clavijo, C. *Cambio y diversidad en el mundo contemporáneo*. Barcelona: Graó, 1993.
- Calaf, R. *L'ensenyament de la geografía a l'escola*. Barcelona: Barcanova, 1990.
- Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales: didáctica de la historia*. Barcelona: Oikos-Tau, 1994.
- Comes, P. *Coneixement intuïtiu i noves tècniques demogràfiques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
- Currículum: Educació primària*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1992.
- Delors, J. *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco Catalunya, 1996.
- Graves, N. *La enseñanza de la geografía*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1985.
- Fontana, J. *Introducció a l'estudi de la història*. Barcelona: Crítica, 1997.
- Hernández, F. X. *Ensenyar història de Catalunya*. Barcelona: Graó, 1990.
- Imbernón, E. (coord.) *Cinc ciutadanes per a una nova educació*. Barcelona: Guix, 2002.
- Lacoste, Y. i Ghirardi, R. *Geografía física y humana*. Barcelona: Oikos-Tau, 1983.
- Morin, E. *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Ossanna, E. O.; Bargellini, E. M.; Laurino, E. S. *El material didáctico en la enseñanza de la historia*. Buenos Aires: El Ateneo, 1987.
- Peters, A. *Atlas compacto*. Barcelona: Vicens Vives, 1992.
- Pluckrose, H. *Enseñanza y aprendizaje de la historia*. Madrid: MEC / Morata, 1993.
- Sánchez, T. *Propuestas de secuencia. Conocimiento del medio*. Madrid: Escuela Española / MEC, 1992.
- X Simposium de Didáctica de las Ciencias Sociales. Un currículum de ciencias sociales para el siglo XXI: qué contenidos y para qué*. Logroño: Díada Editora, 1999.
- Tann, C. S. *Diseño y desarrollo de unidades didácticas en la escuela primaria*. Madrid: MEC / Morata, 1990.
- Trepat, C. A. *Procedimientos en historia*. Barcelona: Graó, 1998.
- Zabala, A. (coord.) *Com treballar els continguts procedimentals a l'aula*. Barcelona: Graó, 1996.

Revistes

S'utilitzaran diversos articles a concretar durant el curs de les revistes:

Acción educativa, Aula de Innovación Educativa, Boletín de didáctica de las ciencias sociales, Cuadernos de Pedagogía, Documents d'anàlisi geogràfica, Educación y biblioteca, Escola catalana, Guix, Iber, Infancia y Aprendizaje, L'Avenç, Perspectiva escolar.

Transversalitat i Currículum

PROFESSOR: Ramon RIAL i Carbonell

Quadrimestral. 4,5 crèdits

INTRODUCCIÓ

L'actual sistema educatiu contempla el tractament dels temes transversals al currículum durant l'educació obligatòria. Aquest fet implica la necessitat que totes les àrees del currículum participin d'un programa de mínims relacionat amb l'educació en valors. En aquesta matèria tractarem aspectes de reflexió i de pràctica relacionats amb l'educació moral a l'escola.

OBJECTIUS:

L'assignatura *Transversalitat i Currículum* té per objectius fonamentals:

- Reflexionar sobre la importància educativa i la problemàtica curricular associada a la integració de la transversalitat.
- Conèixer la diversitat i l'evolució conceptual dels principals temes transversals.
- Aportar coneixements teòrics i pràctics que facilitin la introducció de la transversalitat als centres escolars i a les aules.

CONTINGUTS:

1. Caracterització curricular de la transversalitat
  - 1.1 Origen i importància educativa dels temes transversals.
  - 1.2 Caracterització dels principals temes transversals.
  - 1.3 Possibilitats i obstacles en la integració dels temes transversals.
2. Models d'integració curricular de la transversalitat
  - 2.1. Models deductius i inductius.
  - 2.2. Transversalitat, organització i vida del centre.
  - 2.3. La presència de la transversalitat als llibres de text.
  - 2.4. Disseny d'unitats didàctiques que incorporin la transversalitat.
3. Estratègies metodològiques associades als temes transversals
  - 3.1 Principis metodològics bàsics de la transversalitat.
  - 3.2 Estratègies metodològiques.
4. Anàlisi de materials i projectes relacionats amb la transversalitat.

METODOLOGIA:

El plantejament metodològic de l'assignatura es basa en la reflexió i el contrast d'informació i d'opinions entre els assistents en relació als diversos continguts introduïts. Es comentaran articles relacionats amb els diferents apartats del temari, es proposaran activitats pràctiques a realitzar individualment o en grup i s'analitzaran projectes curriculars que integrin la transversalitat.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació final de l'assignatura es tindran en compte els següents aspectes:

- realització de diverses activitats pràctiques d'aplicació dels continguts a la pròpia aula. (20%)
- realització de comentaris escrits a partir de les lectures programades. (20%)
- realització d'una prova escrita al finalitzar l'assignatura (60%).

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascun dels anteriors apartats. Es valorarà la participació a les activitats de classe i l'assistència a altres activitats proposades al llarg de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Barandica, E.; Essomba, M.A. *Construir la escuela intercultural. Reflexiones y propuestas para trabajar la diversidad étnica y cultural*. Barcelona: Graó, 1999.
- Diversos Autors. *Temas transversales y desarrollo curricular*. Madrid: MEC, 1993.
- Jares, X.R. *Educación para la paz, su teoría y su práctica*. Madrid: Popular, 1999.
- Lucini, F.G. *Temas transversales y educación en valores*. Madrid: Anaya, 1994.
- Lucini, F.G. *Temas transversales y áreas curriculares*. Madrid: Anaya, 1994.
- Martínez, M. *Un lugar llamado escuela*. Barcelona: Ariel, 2001.
- Martínez, M. *El contrato moral del profesorado*. Bilbao: Desclée de Brouwer, 1998.
- Novo, M. *La educación ambiental. Bases éticas, conceptuales y metodológicas*. Madrid: Universitas, 1998.
- Reyzábal, M.V. *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Palos, J.(coord.) *Estrategias para el desarrollo de los temas transversales del curriculum*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 2000.
- Pardo, A. *La educación ambiental como proyecto*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1995.
- Fontan, P. *Educar i orientar per al futur*. Barcelona, Proa Universitat Ramon Llull, 1995.
- Puig, J.M. *La educación moral en la enseñanza obligatoria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1995.
- Pujol, R.M. *Educación y consumo. La formación del consumidor en la escuela*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1996.
- Yus, R. *Temas transversales: hacia una nueva escuela*. Barcelona: Graó, 1996.
- Yus, R. *Hacia una educación global desde la transversalidad*. Madrid: Anaya, 1997.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Allarg de l'assignatura es donaran referències bibliogràfiques específiques.

Educació Física i la seva Didàctica

PROFESSOR: Dídac HERRERO i BALLART

Quadrimestral. 4,5 crèdits

OBJECTIUS:

- Introduir els estudiants en el concepte d'Educació Física com a part de l'educació que utilitza de forma sistemàtica, les activitats físiques i la influència dels agents naturals com a mitjans específics que comprometen la totalitat de l'individu en la seva educació.
- Aprofundir en els continguts de l'Educació Física en l'educació Primària.
- Desenvolupar els aspectes psicopedagògics i didàctics de l'Educació Física, així com capacitar els mestres per impartir aquesta àrea en l'educació de Primària.

CONTINGUTS:

1. Introducció

- 1.1. Concepte d'Educació Física
- 1.2. L'Educació Física a l'escola Primària

2. Introducció a la didàctica de l'Educació Física

- 2.1. Concepte de didàctica de l'Educació Física
- 2.2. Origen i continguts
- 2.3. L'avaluació

3. La sessió d'Educació Física

- 3.1. Decisions referents a l'activitat
- 3.2. Les parts de la sessió
- 3.3. Els estils d'ensenyament
  - 3.3.1. Estils de reproducció
  - 3.3.2. Estils de producció

4. L'Educació Física de Base

5. Els continguts de l'Educació Física al currículum de Primària

- 5.1. Esquema corporal
  - 5.1.1. Lateralitat
  - 5.1.2. Actitud i control tònic
  - 5.1.3. Respiració
  - 5.1.4. Organització de l'espai i el temps
- 5.2. Execució d'habilitats coordinatives
- 5.3. Expressió corporal i dramatització
- 5.4. El joc
  - 5.4.1. Teories sobre el joc
  - 5.4.2. Joc i educació

METODOLOGIA:

Les sessions combinaran el treball teòric de l'Educació Física i els seus aspectes pràctics. És imprescindible la participació activa dels estudiants per obtenir una bona assimilació de tot allò que comporta l'educació per mitjà de l'Educació Física.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura sortirà dels següents aspectes:

- Elaboració, per escrit, d'una sessió d'Educació Física on es treballin aspectes propis de l'Educació Física a Primària: 20% de la nota final.
- Elaboració de diferents treballs proposats a classe: 10% de la nota final.
- Presentació d'un joc de forma pràctica: 20% de la nota final.
- Un examen teòric basat en els conceptes introduïts en l'assignatura: 40% de la nota final.
- Assistència i participació activa a les classes, per part de l'estudiant: 10% de la nota final.

Per aprovar l'assignatura serà imprescindible assolir el 70% d'assistència i participació activa de l'alumne en totes les classes pràctiques. En cas que, per motius justificats, l'alumne no pugui assistir a les classes, es pactarà amb l'alumne un sistema de valoració alternatiu per compensar la no assistència.

OBSERVACIONS:

Per a la participació activa durant les classes és obligatori portar calçat i roba esportiva.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Castejón, F.J. (coord.). *Manual del maestro de Educación Física*. Madrid: Pila Teleña, 1997.
- Castañer, M. i Camerino, O. *La educación física en la enseñanza primaria*. Barcelona: Inde, 1991.
- Contreras, O. *Didáctica de la educación física. Un enfoque constructivista*. Barcelona: Inde, 1998.
- García, A. i altres. *Los juegos en la Educación Física de los 6 a los 12 años*. Barcelona: Inde, 1998.
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament. *Currículum. Educació Primària*. Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Le Boulch, J. *La educación para el movimiento*. Barcelona: Paidós, 1981.
- Le Boulch, J. *El movimiento en el desarrollo de la persona*. Barcelona: Paidotribo, 1997.
- Maudire, P. *Los exilios de la infancia*. Barcelona: Paidotribo, 1990.
- Mosston, M.; Asworth, S. *La enseñanza de la educación física. La reforma de los estilos de enseñanza*. Barcelona: Hispano Europea, 1993.
- Pastor Pradillo, J.L. *Psicomotricidad escolar*. Alcalá de Henares: Publicaciones de la Universidad de Alcalá de Henares, 1994.
- Ruiz, L.M. *Desarrollo motor y actividades físicas*. Madrid: Gymnos, 1994.
- Sánchez Bañuelos, F. *Bases para una didáctica de la educación física y el deporte*. Madrid: Gymnos, 1992.
- Vázquez, B. *La educación física en la educación básica*. Madrid: Gymnos, 1989.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- Blázquez, D. *La iniciación deportiva y el deporte escolar*. Barcelona: Inde, 1995.
- Blázquez, D. *La Educación Física*. Barcelona: Inde, 2002.
- Diversos Autors. *La educación física en primaria reforma (Vol I i II)*. Barcelona: Paidotribo, 1993.
- Fonseca, V. da. *Estudio y genesis de la psicomotricidad*. Barcelona: Inde, 1996.
- Pieron, M. *Didáctica de las actividades físicas y deportivas*. Madrid: Gymnos, 1988.

Idioma Estranger i la seva Didàctica (Anglès)

PROFESSORA: Anna VALLBONA i GONZALEZ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

Conèixer els objectius i continguts curriculars de Primària pel que fa a l'àrea de llengües estrangeres.

Proveir de recursos didàctics per a l'ensenyament de l'anglès a Primària.

Pràctica d'unitats didàctiques.

Aprofundir en els coneixements gramaticals.

Practicar les quatre habilitats: escoltar, parlar, llegir i escriure.

CONTINGUTS:

1. Didactics:

1.1. Ice-breaking activities. How to increase the pupils' motivation.

1.2. Listening activities. Songs, nursery rhymes and other types of listening texts.

1.3. Speaking activities. Ways to help children speak.

1.4. Reading activities. Fairy tales and easy readers.

1.5. Writing activities. Ways to help children write.

2. Language:

2.1. Grammar: Articles

Singular/Plural

Count/Mass Nouns

Adjectives

Adverbs

Prepositions: Place, Time, Position

Present Simple

Present Continuous

Past Simple

Past Continuous

Future

2.2. Practical activities to develop the four skills.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

El curs consisteix bàsicament en dues parts: a) conèixer els recursos didàctics necessaris per arribar a programar una unitat de llengua estrangera a primària; b) practicar l'expressió i la comprensió orals i l'expressió i comprensió escrita en llengua anglesa.

L'avaluació constarà de dues parts: una prova escrita de llengua (50%) on es valoraran els coneixements de la llengua pel que fa a l'aspecte gramatical i un treball individual de didàctica amb exposició oral a classe (50%) a partir del qual es valoraran els aspectes didàctics i alhora els aspectes de llengua oral: correcció gramatical, correcció fonètica i fluïdesa. Cal superar les dues proves per aprovar el curs.

L'alumne que no presenti el treball de didàctica haurà de superar un examen escrit de didàctica pel setembre.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Cambridge Word Selector anglès-català, CUP, 1995.

Cardo, A.; Català, A. *Fancy that!* 1,2. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.

Cardo, A.; Català, A. *Guia didàctica Fancy that!* 1,2. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.

Corominas, M.; Medina, N.; Plana, N. *Fancy that!* 3,4,5,6. Vic: Edicions l'Àlber, 2006.

- Corominas, M.; Medina, N.; Plana, N. *Guia didàctica Fancy that! 3,4,5,6*. Vic Edicions l'Àlber, 2006.
- Corominas, M.; Medina, N.; Plana, N. *Fancy that! Games*. Vic Edicions l'Àlber, 2006.
- Brewster, J.G. i Girard, D. *The primary English teacher's guide*. London: Penguin, 1992.
- González, M. & Celaya, M.L. *New Teachers in a New Education System. A Guidebook for the Reforma*. Barcelona: PPU, 1992.
- Halliwell, S. *Teaching English in the primary classroom*. Longman, 2002.
- Murphy, Raymond. *Essential Grammar in Use*. Cambridge University Press, 1996.
- Murphy, R. *English grammar in use* Cambridge University Press, 1994.
- Phillips, S. *Young Learners*. Oxford English, 1994.
- Slattery, M. Willis, J. *English for primary teachers*. Oxford University Press, 2001.
- Swan, M. *Practical English Usage*. Oxford, 1995.
- Wright, A. *Storytelling with children*. Oxford University Press, 1995.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Diccionaris:

- Oxford Wordpower Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 1993.
- Diccionari Català/Anglès-Anglès/Català*. Barcelona: Gran Enciclopèdia Catalana, 1983.
- Cambridge Word Selector anglès-català*. C.U.P., 1995.
- Longman Language Activator. The World's First Production Dictionary*, Longman, 1993.

Idioma Estranger i la seva Didàctica (Francès)

PROFESSOR: Josep GALLART i BAU.

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

És objectiu d'aquesta assignatura aprofundir en el coneixement de la llengua francesa tant en el registre oral com en el registre escrit; és per això que els alumnes que s'hi matriculin han de tenir un coneixement bàsic previ de llengua francesa. Remarquem que la llengua vehicular de l'assignatura és el francès. Així tant la docència del professor, com el dossier de l'assignatura i els exercicis orals i escrits que han de realitzar els estudiants són en francès. També són objectius del curs conèixer l'organització de l'ensenyament de la llengua francesa a Catalunya al CEIP, conèixer els recursos a l'abast del mestre per a la formació permanent, estudiar d'unitats didàctiques de FLE.

CONTINGUTS:

1. Ensenyament del francès al CEIP.

- Ensenyament del francès a Catalunya.
- La llengua francesa al CEIP. Instruccions oficials.
- Internet: Edu 365.

2. Formació permanent en francès llengua estrangera.

- Aprendre i ensenyar amb la televisió i la ràdio en francès.
- Diccionaris en llengua francesa.
- Bibliografia en llengua francesa per a l'autoaprenentatge.
- Revistes per a l'ensenyament del francès.
- Diplomes de francès.
- Estadets a França: lectorats.
- Lectures graduades.
- Programa Comènius: els intercanvis escolars.
- Marc europeu comú de referència i Portfolio Europeu de les Llengües.
- Centres de Recursos Pedagògics i de Llengües Estrangeres de la Generalitat.
- Serveis i organismes francesos a Catalunya.
- Editorials i llibreries especialitzades en Francès Llengua Estrangera.
- La francofonia. La llengua francesa al món.
- L'Ensenyament Primari al sistema educatiu francès.
- La Catalunya Nord i les Escoles Bressoles.

3. Estudi d'una unitat de programació.

4. Revisió de diversos punts de llengua francesa.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

L'avaluació del curs és continuada i global. Aquesta avaluació s'estableix a partir dels tres exercicis següents:

1. Activitat d'estudi de documents. L'estudiant realitza un examen escrit dels continguts del dossier del curs (30% de la nota final). Punt 1 dels continguts.
2. Activitat de recerca. L'estudiant presenta oralment a classe un recurs per a la formació del mestre que es pot triar entre els continguts del curs. A més a més cal presentar una síntesi de la presentació oral (40% de la nota final). Punt 2 dels continguts.
3. Anàlisi d'una unitat didàctica. L'estudiant cerca, analitza i presenta oralment una unitat didàctica de programació de Francès Llengua Estrangera per a infants d'educació infantil o primària (30% de la nota final). Punt 3 del programa.

Avaluació final del curs: els alumnes que no realitzen o que no aproven les activitats de l'avaluació continuada descrites més amunt fan un examen final escrit de tota l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA OBLIGATÒRIA:

Dossier de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Castellanos i Llorenç, Carles; Castellanos i Llorenç, Rafael. *Diccionari català-francès, francès-català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 2002.

Grégoire, M.; Thievenaz, O.; *Grammaire progressive du Français. Niveau intermédiaire*. Paris: CLE International, edició de 1995 o posteriors.

Robert, Paul. *Le Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Robert. 2000.

